

„...amikor távoli testvéreinkért imádkoztunk, bizony magunkért is könyörög-tünk.”

Március 6. – a nők világmanapja ► 4. oldal

„Vajon tudja-e valaki az olvasók közül, milyen az, amikor egy roma közösség gyászol? Voltak-e már virrasztáson vagy akár csak cigánytemetésen?”

Cigánytemetés ► 5. oldal

„Ha megkérdeznél tíz embert arról, hogyan lehet a mennyországba jutni, a legtöbben azt felelnék, hogy kemény munkával, jó cselekedetekkel és helyes étellel. De semmiképpen sem dolgozhatsz meg érte, nem érdemelheted ki vagy vásárolhatod meg a mennyországba jutásodat. Nem tudsz elég jó lenni ahhoz, hogy egy tökéletes helyre kerülj.”

Kegyelemből élni ► 11. oldal

Március 15. – lelkiismeretünk ünnepe ► 7. oldal

Utrechti interjú dr. Nagy Dorottyaival ► 8. oldal

„Csakazértis-hálaadás” ► 9. oldal

Szövött metaforák ► 9. oldal

A MAHEM-től az EKME-ig ► 11. oldal

Mi való március idusára? ► 13. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Nincs annál nagyobb szolgálat, mint mikor az Isten Fia bűnhordozó szolgálja lett minden embernek, ha még oly nyomorult és megvetett is az illető. Milyen világraszóló nagy eset volna az, ha egy nagy király fia elmenne a koldus kunyhójába, ápolná betegségében, kimosná a szennyből, s elvégezne mindent, amit különben a koldusnak kellene megtennie? Nemde nagy megalázkodás volna? Az emberek szemmeresztve, szájatva hallgatnák, és nem győznének róla eleget beszélni.”

► Luther Márton: Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

Összesítették az egyéni adófelajánlásokat

Tizenhat és fél milliárd forintot kaptak tavaly a magánszemélyek adójának 1 + 1 százalékos felajánlásából a civil szervezetek és az egyházak – tartalmazza az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) tájékoztatója.

A több mint 4,5 millió adózó magánszemélyből körülbelül 1,7 millióan tettek érvényes felajánlást csaknem huszonkilencezer szervezet részére. Ebből százötvenöt volt egyház, kettő kiemelt költségvetési előirányzat, a többi civil szervezet.

A kedvezményezett civil szervezetekre jutó felajánlások összege átlagosan 330 ezer forint, egy-egy felajánlás átlagosan 5600 forint volt. Az egyházak javára rendelkező adózók átlagosan mintegy hatezer forintot ajánlottak fel.

Az első három egyház a felajánlások számát tekintve a Magyar Katolikus Egyház (több mint félmillióan ajánlottak fel számára csaknem hárommilliárd forintot), a Magyarországi Református Egyház (164 ezer fölajánló, csaknem egymilliárd forint) és a Magyarországi Evangélikus Egyház, amelynek csaknem félszáz ezren ajánlottak több mint 300 millió forintot.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége számára öt és fél ezren ajánlottak fel adójuk egy százalékát 67 millió forint összegben, a Hit Gyülekezetének 16 ezren ajánlottak fel összesen 56 millió forintot, a 155. helyen álló Négyszegletű Apostoli Hit Nemzetközi Egyházának pedig egytucatnyian ajánlottak fel összesen félszáz ezer forintot.

■ MTI

Luther és a Biblia – gyermekrajzokon

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület néhány pedagógusa három évvel ezelőtt hívta életre a győri kerületi székházban működő Luther-olvasókört. Az azóta is rendszeresen összejövő közösség célja Luther életének és írásainak jobb megismerése. A Biblia éve kapcsán tavaly ősszel az olvasókör tagjai rajzpályázatot írtak ki általános és középiskolás tanulók részére *Luther és a Biblia* címmel.

Közel száz pályamű érkezett a kiírásra – az ország tulsó végéből, még római katolikus iskolából is. A mun-

kákat egyetemi oktató képzőművészek bírálták el. Az ünnepélyes eredményhirdetés – amelyre minden pályázót meghívtak – múlt szombat délután volt a győri kerületi székházban. A bírálók két korcsoportban osztályozták a műveket, valamint a közös alkotásokat, és egy különdíjat is kiadtak. A helyezettek – az olvasókör egyik lelkes vezetőjének, *Isó Dorottyanak* a köszöntője után – *Itt-zs János* püspöktől és *Szabó György* egyházkerületi felügyelőtől vehették át a díjakat.

■ MENYES GYULA felvétele

Bibliai szereplők a kőbányai színpadon

VIII. országos evangélikus bábverseny

► **Mózes, Káin és Ábel, Dávid, József és testvérei – a Bibliából ismerős személyek ezúttal paraván mögött elevenedtek meg. Nyolcadik alkalommal rendezte meg a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermekek- és Ifjúsági Osztálya március 7-én az országos bábversenyt, amelynek hosszú szünet után ismét a kőbányai gyülekezet kápolnaszín-pada adott otthont.**

A százharminchat bábozó kilenc felépő csoportban olyan nagyszerű előadással készült, hogy a zsűri – *Döbrentey Ildikó* meseíró, *Granasztói Szilvia* és *Giovannini Kornél* báb-

művész, valamint *Kerepeszki Anikó* magyar, hittan és finn szakos tanár – rendkívüli döntést hozott: az egy-egy harmadik és második helyezés mellett három első díjat ítelt oda, és ezeket számos különdíjjal is kiegészítette.

Gyermekek a Bibliában volt a témája az idei vetélkedésnek. A feldolgozáshoz a csoportok a legkülönbözőbb technikákat alkalmazták – marionett-, fakanál- és papírbáb, árnyjáték és vegyes technikával készült bábok kerültek a színpadra. A tízperces előadások értékelésekor a zsűri kiemelte a bábok és a díszletek magas színvonalát és a szereplők érthető beszédét.

■ BODA ZSUZSA

(A bábversenyéről képes beszámolóink a 12. oldalon olvasható.)

Forradalom – böjtben

■ GYŐRI GÁBOR

A pesti forradalom 1848 böjtjének kellős közepén tört ki. Március idusa *Laetare* („Örüljetek!”) és *Judica* („Ítéld meg, Istenem!”) vasárnapja között szerdai napra esett. Az ország evangélikus templomaiban a három markánsan megkülönböztethető teológiai irányzat valamelyikéhez tartozó lelkészek várakozásteljes gyülekezetek előtt prédikáltak.

A liberális teológia neves képviselője volt *Haubner Máté*, a Dunántúli Egyházkerület püspöke és *Székács József*, „az ország papja”. A lutheri ortodoxiát *Szeberényi Jánosnak*, a Bányai Egyházkerület szuperintendensének, a pietizmust pedig *Bauhofer György* budavári lelkésznek a neve fémjelte. A három kegyességi irányzat kapcsolatát erőteljesen színezték a jelentős számú *szlovák* és *német ajkú* evangélikusság nemzetiségi törekvései.

1848 böjtjén tehát meglehetősen különböző igehirdetések hangzottak az evangélikus templomokban. Mégis volt valami egyesítő erő, amely a forradalom kitörését követően közös gondolkodásra és cselekvésre vezette az evangélikusokat. „*Isten és a Haza! E kettő legyen imánk, beszédünk és el-tökélésünk legkedvesebb tartalma!*” – írja 1848 decemberi körlevelében *Haubner Máté* püspök. Ezt az alapvető mindegyik közösség magáévá tette. Ebből következett, hogy a jobbság felszabadítását, a törvény előtti egyenlőséget, a lelkiismereti és sajtószabadságot mint a forradalom vívmányait az evangélikusok egységesen elfogadták.

Így jelent meg 1848-ban a forradalom az evangélikusság böjtjében, és így kelt életre az ézsaiási prófécia: „*Nekem az olyan böjt tetszik, amikor leoldod a bűnösen fölrakott bilincseket, kibontod a járom köteleit, szabadon bocsátod az elnyomottakat, és összetörsz minden jármot! Oszd meg kenyeredet az éhezővel, vidd be házádba a szegény bujdosókat, ha mezítelent látsz, ruházd fel, és ne zárkózz el testvéred elől! Akkor előjön világosságod, mint a hajnalhasadás, és hamar beheged a sebed. Igazságod jár előtted, és az Úr dicsősége lesz mögötted.*” (Ézs 58,6–8)

Helyénvaló föltenni a kérdést fordítva is: Volt-e hatása a lakosság hét százalékát kitevő evangélikusságnak a forradalomra? Megjelenik-e az egyház böjtje, a passió a forradalomban?

Haubner püspök körlevelében arra szólítja fel a gyülekezeteket, hogy a szeretet eszközeivel védjék meg az el-lenséggel szemben a forradalom kincseit. Krisztus passiójának bűnbocsátó jelentősége ugyan nem kap hangot a főpásztori levélben, de a nemzet testvéri összefogásában kifejezésre juthat az evangéliumi szeretet.

„... *ellátjuk magunkat azon nélkülözhetetlen kellékek, mely bennünket feldulhatatlanná tesz. Mi ez? Egy szóval magyarázom: a szeretet! Ha*

mi, kik e dicső Magyarország határai között lakunk, mindnyájan igazi résztvevő szívből egymást testvéri karokkal öleljük, ez minket uraivá tesz ellenéünk dühének. Mert a szeretet bizalommal jár, – a bizalom egyesít, – az egység neveli az erőt, – az erőnek érzése lelkesít, – a lelkesedés bátorságot szül, – a bátorság kitűróvé tesz, és a kitűróké a győzelem!

Testvérim! Testvéri szeretet tehát az, mit nemzeti kormányunk minden honfiaknál feltesz, hogy Istennel kezdet mozgalomunk szerencsésen kifejlődhessen. S kérem: kíván-e evangéliumi Anyaszentegyházunk valamit sürgetőbben, mint ezt?

► **Talán nem kellene keresztrefeszítenünk magunkat.**

Krisztus mikor övét a legfőbb ke-lékre figyelmeztette, így szólott: (Ján. 13,34-35.) »Egy új parancsolatot adok nektek, hogy egymást szeressétek, mint én szeretlek titeket. Erről ismerik meg mindenek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretenditek...«

...*Hirdessük tehát híven a Krisztus evangéliomát uton útfélen és mondjuk ki, hogy nincs jobb hazafiság, mint az igazi evangéliumi kereszténység, – és nincs evangéliumi kereszténység jó hazafiság nélkül...*

A püspöki körlevél és az elhangzott böjti prédikációk nem tették a szabadságharcot a szeretet hadjáratává, hatásuk mégsem elhanyagolható.

A Habsburg–orosz összefogással kivézetetett szabadságharc ítéletre váró tábornokainak megrendítő kálváriáját passióvá formálta a hit. *Damjanich Jánosnak* kivégzése éjszakáján papírra vetett imádsága a bizodalmas hit testamentuma, egyszersmind közbenjáró ima az országért: „*Mindenség Ura! Hozzád fohászodom! Te erősítettél engem a nőmtől való elválás borzasztó óráiban, adj erőt továbbra is... Oltalmazd meg, Mindenható, az én különben is szerencsétlen hazámat a további veszedelemtől! Hajlítsd az uralkodó szívet kegyességre a hátramaradó bajtársak iránt, és vezérelj akaratát a népek javára!...*”

...és mégis úgy tűnik, hiába szakadt meg keservben annyi hű kebel a honért. Negyvennyolc, ötvenhat, nyolcvankilenc fellobbanó remény-sége nem hozott igazi újjalást. A forradalmak, reformok, nemzetújító megmozdulások egyre keservesebb bójthöz vezettek – napjainkra már az élet minden területén.

Talán nem kellene keresztrefeszítenünk magunkat. Talán vissza kellene térni az első, az igazi, a krisztusi passióhoz! Talán véget érne népünk kálváriája, ha eljutnánk Krisztus egyedül üdvözítő áldozatához, ahol megbűnhődte már az Úr a múltunk s jövőnk.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Urunk, add nekünk észrevennünk, hogy jövevények vagyunk ezen a földön. Mi sokszor abban a biztos tudatban élünk, mozgunk ebben a világban, mintha itt lenne örök lakásunk. Anyagi javainkban keressük biztonságunkat, és hamis, veszendő, ideiglenes dolgokban bízunk. Add nekünk, hogy meghalljuk szavadat, amikor apostolaidon keresztül arra figyelmeztetsz, kérsz bennünket, hogy ne a magunk erejében, mulandó értékeinkben legyen reménységünk, hanem abban a Krisztusban, aki életét adta értünk. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket.*

[Lektor:] Urunk, te mindig óvtad törvényeddel a jövevényeket, mert néped is jövevény volt Egyiptomban. Tudjuk, hogy aki jövevény, aki más-honnan származik, költözik be egy településre, egy országba, azt könnyen kirekesztik, lenézik az ott élők. Add nekünk, hogy mindenki iránt nyitottak tudjunk lenni, és hadd bátorítsunk mindenkit arra, hogy közösségeinkbe járjon. Tedd késszé szívünket, hogy befogadjuk a keresőket és az újonnan érkezőket gyülekezeteinkbe. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket.*

[Lektor:] Urunk, segítségért kiáltunk hozzád, mert tisztán látjuk, hogy merre halad világunk. Eltérítjük mindazt, amit tőled kaptunk. Nem gondolunk a következő nemzedékekre, csak a magunk jóléte és kényelme lebeg a szemünk előtt. Te szépnek, csodálatosnak teremtetted a világot, és mi tönkretettük. Lassan valóban ott tartunk, hogy menekülénné vált sokunk számára, de nem tudjuk, hogy merre induljunk el. Kérünk téged, adj nekünk tiszta látást, felelősségteljes gondolkodást. Adj bátorságot, hogy merjünk szólni, tenni azokért az emberekért, akiket ránk bízál. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket.*

[Lektor:] Urunk, ma van nemzeti ünnepünk. Büszké vagyunk erre a napra, azokra az emberekre, akik a 19. században kiálltak a magyarság szabadságáért. Ugyanakkor félünk is minden ünnepléstől. Istentiszteletünkkel egy időben megemlékezések vannak szerte országunkban. Félünk, hogy valahol az ünnepség idején is egymás ellen fordulnak, gyűlölködnek, vagy fegyvert fognak honfitársaink. Kérünk, őrizd meg nemzetünket. Jézusunk, téged aki azt mondat, hogy „minden ország, amely meghasonlik önmagával, elpusztul, és ház házra omlik”; kérünk, őrizd meg népünket az összeomlástól. Add, hogy végre összefogjunk a sok ellenségeskedés helyett, és elinduljunk a lelki, erkölcsi, gazdasági növekedés útján. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket.*

[Lelkész:] Urunk, köszönjük neked, hogy míg itt jövevényként éljük mindennapjainkat, te elkészítetted örök otthonunkat, ahol mindaz, amit elkezdél ebben a világban, teljességre jut, és a benned való teljességben nekünk is otthont teremtesz. Ámen.

BÖJT 3. VASÁRNAPJA (OCULI) – 1PT 1,17–21

Szemünk előtt a Bárány

A böjti idő harmadik vasárnapjának neve *Oculi*, az istentisztelet bevezető zsoltára után: „*Szemem az Úrra néz szüntelen...*” (Zsolt 25,15)

Mire néznek a szemünk, mit látunk? – ez határozza meg életünket. Nemrég fájdalmasan tapasztaltam ennek igazságát. Egy kirakat vonta magára a szemem, és nem láttam meg, hogy a járdán az aszfalt fel van púposodva. Belebotlottam és elestem. Mert nem a lábam elé néztem, hanem a kirakatra.

A legtöbben azt mondják: „Én csak azt hiszem el, amit látok.” Így volt ezzel még Jézus tanítványa, Tamás is, aki a többiek örvendező beszámolójára, hogy látták a feltámadt Urat, úgy felelt: „Ha a saját szememmel nem látom, nem hiszem.”

Oculi vasárnapján Péter apostol Jézus Krisztust állítja szemünk elé. Az ő áldozatára, kereszthalálára emlékeztek, amikor azt írja: „*drága véren, a hibátlan és szeplőtlen Báránynak, Krisztusnak a véréen*” váltattatok meg. Nézzetek Krisztusra, nézzetek a gótgóti keresztre! Lássátok, mit tett, hogyan szeretett titeket Jézus, hogy az életét áldozta értetek! Lássátok, hogyan szeretett titeket, és higgyetek a szemeteknek: ő most is így szeret!

Bizonyára vannak, akik konfirmációjukkor megtanulták és még emlékeznek rá, amit *Luther Márton* a *Kis kátéban* ír: „Hiszem, hogy Jézus Krisztus (...) az én Uram, aki engem, elvesztett és megítélt embert megváltott, minden büntől, a haláltól és az ördög hatalmából megszabadított és magáévá tett, nem arannyal, sem ezüsttel, hanem szent és drága vérevel, ártatlan szenvedésével és halálával, hogy egészen az övé legyek...”

Jézus mint áldozati bárány a vérért adta értünk. A véradásra hívó plakátok hirdetik: „A vér életet ment”. Egy véradó három ember életét mentheti meg. Jézus azonban nem a Vöröskereszt buzgó véradója volt. Az áldozati bárány képe, amelyet az ige rá alkalmaz, az ószövetségi rítusra emlékeztet. A hibátlan áldozati állat vérért és ezzel életét adta a helyett az ember helyett, akinek a bűnei miatt meg kellett volna halnia. Ez volt az áldozat értelme. Ezt vállalta Jézus, aki nem négy deciliter vért adott, hanem az életét. Ő volt a tökéletes áldozat, aki helyettünk meghalt, és ezzel megváltott minket. Nem három ember, hanem az egész emberiség életét mentette meg.

Aki leveszi szemét erről az áldozatról, a keresztről, Krisztusról, az hamar elveszíti hitét. Aki a körülményeiből, az élet eseményeiből, sorsának alakulásából akarja meglátni Isten szeretetét, az elbizonytalanodik, kétségbeesik. Csak azok látják, hogy Isten szerető Atya, akik Jézus keresztféjére néznek, ahol Jézus az életét adta értünk. Őrá nézve, áldozatát látva egyenesen istenkáromlás lenne azt mondani, hogy nem szeret engem az Isten.

Amikor Péter apostol az istenfélelemről beszél, arra utal, hogy meg ne bántsuk Istent azzal, hogy kételkedünk szeretetében. Isten nem követel, hanem ad, a legnagyobb szeretetét, önmagát adja Jézussal és Jézusban. Ez az emberi élet legnagyobb értéke. Istenfélőnek lenni nem azt jelenti, hogy félünk a büntető Istentől, hanem azt, hogy félünk olyat tenni, ami elszakíthatna tőle.

Hiábavaló életmódról is szól az apostol. Péter úgy tapasztalta, és ezért vall-

ja, hogy az élet teljessége akkor nyílik meg az ember előtt, ha személyes kapcsolatba kerül Istennel. De ezt senki nem teheti meg, mert egész lényünk önmagunkkal van tele. Önző életformánk azt jelenti, hogy mindig magunkra nézünk, magunkra gondolunk, a magunk érdeke van a szemünk előtt. Magunkat akarjuk megvalósítani, a magunk elképzeléseit, akaratát keresztülvinni. Nem tehetünk róla, így születünk. De ezzel az életmóddal mégsem azt érjük el, hogy az életünk teljesebbé, boldogabbá, értelmessé lenne.

Mindannyian ismerjük, hogy néha ránk tör az üresség, az élet elhibázottságának, az értelmetlenségnek, a reménytelenségnek az érzése. Mi önmagunk rabjaként élünk, és ebből az életformából nem tudunk szabadulni. A következményeitől szenvedünk. Nem vagyunk boldogok, tele van az életünk konfliktusokkal, még azokkal is szembekerülünk, akik a legközelebb állnak hozzánk: házastársunkkal, gyermekeinkkel, szüleinkkel, barátainkkal. A többiekéről, a távolabb állókról, azokról, akikhez nem fűznek érzelmi kötelek, nem is beszélve.

Jézus Krisztus önzetlen áldozata azonban megváltott, kiszabadított bennünket az önzés hiábavaló életmódjából. Nemcsak arról van szó, hogy példát adott az önzetlen életformára, hanem áldozatával lehetőséget is teremtett számunkra, hogy kilépessünk önzésünk bűneinket, és ezzel megnyitotta előttünk az Istennel való közösséget, az emberi élet teljességét. Péter apostol szavaival: megváltattok „*atyáitoktól örökölt hiábavaló életmódotokból*”.

A szeretet himnuszában ugyanezt Pál apostol úgy mondja: „...*ha szere-*

tet nincs bennem, semmi vagyok” (1Kor 13,2) A szeretet nélküli élet hiábavaló. Csak a szeretet ad értelmet, tartalmat az életnek. Jézusnak az életét áldozatként odaadó szeretete nemcsak az ő életének adott értelmet, hanem mindazokénak, akik benne hisznek. Így leszünk, lettünk megváltottai, a bűn, az önzés hatalmából kiszabadítottai.

Oculi vasárnapján ezt állítja szemünk elé Péter apostol. Jézusra nézettek: szeretetére, értetek hozott áldozatára, keresztféjére, és hitetek legyen reménység! Hiszen Jézus feltámadt, élő Úr, kezében van a ti személyes életetek, de az egész világ is, övé a jövő. Bármilyenek is a körülményeitek – akkoriban már kezdődtek a keresztényüldözések, romló társadalmi és gazdasági helyzet, válság volt a Római Birodalomban –, ti ne veszítsetek el Jézust a szemetek elől. Éljetek istenfélő életet, tegyétek azt, ami Isten akaratának megfelelő, éljétek a jézusi szeretetet, és a válságok közepette se feledjétek el: Isten szeret titeket!

■ BALICZA IVÁN

Imádkozunk! Urunk, nyugtalan a szívünk, amíg benned meg nem nyugszik. Nem vagyunk szabadok, amíg te meg nem szabadítasz minket. Nem teljes az életünk, amíg te be nem töltöd. Nincs reménységünk, amíg meg nem látunk téged. Nyugtalan időnkben, körülmények rabságában, ürességérzetünk kínzásában, reménytelenségünk csüggedésében állítsd elénk megváltó szereteted jeleként keresztedet, és látsd meg velünk feltámadásod minden fölött győztes hatalmát. Ámen.

Krisztus, ártatlan Bárány

► Böjt harmadik vasárnapjának elnevezése *Oculi*, mely az introitus zsoltár antifónájának latin kezdete. „*Oculi mei semper ad Dominum; quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.*” – „*Szemem az Úrra néz szüntelen, mert ő szabadítja ki lábam a csapdából.*” (Zsolt 25,15)

A böjti időszak derekán járunk, s az evangélium szavai (Lk 11,14–28) Jézusnak azt a csodatételét állítják elé, amikor némából űz ördögöt, és legyőzi a sötétség hatalmát. Krisztus ereje erősebb, mint az erős fegyveres, s ereje éppen ártatlan Bárány voltában rejlik. Az *Efzesusi levél* e vasárnapra kijelölt szakasza is ezt mondja: „*Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei, és éljétek szeretetben, ahogyan a Krisztus is szeretett minket, és önmagát adta értünk*» áldozati ajándékkul...” (Ef 5,1–2)

Oculi vasárnapjának graduáléneke egy igen gyakran elhangzó korál, a *Krisztus, ártatlan Bárány* (ÉÉ 188). Bár énekeskönyvünkben a Böjt, nagyhét fejezet élén található, leginkább mégis a

11. úrvacsorai liturgia *Agnus Dei* tételként ismerős számunkra. Ezt a ketősséget tükrözik a német énekeskönyvek is: a régebbi gyűjtemény a passiók éneke, a most használatos a liturgikus dallamok között adja közre.

Az *Agnus Dei* régebbi keleti gyakorlat nyomán a 7. században került bele a miseliturgiába a *communio* elé, és a kenyér megtörésekor énekelték. Szövege Keresztelő János szavait idézi: „*Ime, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűnét*” (Jn 1,29,36), és litániaszerű imádságot formál belőle az „*irgalmazz nekünk*” és „*adj nekünk békét*” kérésekkel.

A reformatori úrvacsorai liturgia megtartja ezt a tételt. Énekünk szerzője, *Nikolaus Decius* (1485 körül – 1546 után) lefordítja szövegét németre, és a középkori tropizálások mintájára bővítmenyeket illeszt bele.

Decius szerzetes volt, s 1519-ben döntött a reformáció mellett, majd később *Luthernél* tanult. Az *O Lamm Gottes, unschuldig* éneknek mind szövege, mind pedig dallama tőle származik. Az első két vers az ének ősi gyökerét, az *Agnus Dei* mintáját követve teljesen megegyezik, mindkét strofa záradéka: „*Irgalmazz nekünk*”, míg a harmadiké: „*Adj nekünk békét*”.

ÉNEKINCSTÁR

Eged Isten diczerinc,

Graduálénekek feltehetően 1522 nyara és 1523 kora tavasza között keletkezett két másik korállal együtt, így ezeket a legrégebbi eredeti német evangélikus énekek között tartjuk számon. Talán éppen a korszak legelső művei, hiszen Luthernek magának sem születtek ezen időpont előtt énekei. Liturgikus funkcióját tekintve Decius miseénekek pótlására, népnyelvű használatára szánta kompozícióit. Dallamait is középkori ol-tári énekekből merítette.

A *Krisztus, ártatlan Bárány* kezdetű énekünk magyarul először a kéziratos *Eperjesi graduálban* (EpGr, 1635) található meg, mely jól szemlélteti, hogy a 16. századi német korál többnyire nem keletkezésük korában kerültek át a magyar gyakorlatba, hanem mintegy száz évvel később. „*Krisztus, ártatlan bárány, / az keresztfán meghala. / Nagy engedelmes vala, / az rettenetes kínban. / Bű-*

neinket viseléd, / s pokoltul megmentetél. / Irgalmazz nekünk, / Hallgass meg minket, / Adj békességet, / mi kegyes megváltónk.” (EpGr 228)

A magyar változatban mindhárom versszak záradéka más; az ének szövegében mindössze egy-egy sor változik. Talán ezért szokott le evangélikusságunk mindhárom versszak végigénekeléséről az úrvacsorai liturgiában. Helyes, ha legalább egy évben egyszer a teljes éneket is elnekeljük. A szinte változatlanul ismétlődő versszakok miatt megerősödik az ének meditatív jellege: egy pont-ra koncentrálna „szemem az Úrra – Isten Bárányára – néz szüntelen”.

Bizonyára sokan éreztük, érezzük teljesíthetetlennek előttünk álló feladainkat úgy, amint a *Királyok könyvében* Illés, amikor az Úr anyaga másodsors is megérintette, s ezt mondta: „*...erőd felett álló út áll előtted!*” (1Kir 19,7) Azonban Krisztus, az ártatlan Bárány meghalt és feltámadt a mi válságunkra, bűneink bocsánatára. Az ő útjára tekintve meríthetünk erőt, s emelhetjük szemünket fölé, szüntelenül az Úrra nézve: „*Oculi mei semper ad Dominum...*”

■ ABÁFFY NÓRA

„A hit valóban egymás testvéreivé teszi az embereket, mert Krisztus előtt mindenki egyenlő, nem azt nézi, hogy ki milyen néphez tartozik” – mondta *Gáncs Péter* püspök a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) erőszakellenes csendes budapesti megemlékezésén. Az együttlétre abból az alkalomból került sor március 3-án, kedden este, hogy aznap temették el a tatárszentgyörgyi kettős gyilkosság áldozatait.

A püspök a zsúfolásig telt Deák téri evangélikus templomban utalt az istentiszteleten felolvasott újszövetségi ígére is, mely szerint „Krisztusban nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad (...)”, mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban”. (Bár a március 3-i eseményre lapzártánk után került sor, *Gáncs Péter* igehirdetését múlt heti számunkban teljes terjedelmében közöltük. – A szerk.)

Pröhle Gergely, az MEE országos felügyelője beszédében kijelentette: az állampolgári felelősség és a keresztény ember másikért érzett felelőssége együtt jár, így az utóbbi időszakban elharapózott erőszakkal szemben is fel kell emelniük a hangjukat. Az összejövetel apropóját „szomorú alkalomnak” nevezte, majd megjegyezte: „Bár csak ne kellene most itt összegyűlnünk ebből az alkalomból!” Együtt hangot adott annak a reményének, hogy együttléttüknek lesz hatása.

Az istentiszteleten mindenkinek alkalma nyílt rá, hogy az erőszakulám kapcsán kifejezze gondolatait egy-egy cédulán. Ezeket a szertartás végén összegyűjtötték, és néhányat felolvastak közülük. Egyebek mellett a kedden eltemetett tatárszentgyörgyi *Csorba Róbert* és öt éves kislfiáért olvastak fel imádságot.

■ MTI

Emlékezetes szimbolika

► A március 3-i Deák téri megemlékezés résztvevői találkozhattak a fenti illusztrációval. Az esemény „logójának” választott rajzot az Evangélikus Országos Múzeum tudományos munkatársa, *Zászkaliczky Zsuzsanna* művészettörténész ajánlotta a szervezők figyelmébe. Őt kezdtük az ókeresztény sírkő szimbolikájáról...

A galambot mint a Szentlélek látható formáját jól ismerjük Jézus megkeresztelésének történetéből. Ez a galamb került a népszerűbb Szentháromság-ábrázolásokra, illetve számos evangélikus templom szószerkeének hangvetőjére.

Az emlékező istentisztelet galambjai azonban másra utalnak. Hasonlítanak arra a galambra, amelyik Noé bárkájára olajággal a csőrében tért vissza az özönvíz elmúltával. Az olajfa ősidők óta a kegyelem, az Istenbe vetett bizalom, sőt örökzöld volta miatt az örök élet jelképe. Az olajág a galamb csőrében – épp a Noé-történet miatt – a megbékélés, kibékülés, egyetértés szimbóluma lett. (Nem véletlen, hogy *Picasso* ebből a keresztény jelképből alkotta meg halhatatlan békegalambját.)

A Deák téri templomban március 3-án tartott erőszakellenes alkalmon az offertóriumot egyházunk romák között végzett szolgálatának támogatására hirdettük meg. A befolyt 114 000 forint adomány a sárszentlőrinci cigánymissziót segíti. Isten áldása legyen az adakozókon és az adományokon!

A madár az ókori, középkori művészetben gyakran a lélek ábrája: a lélek „kiszáll” a haldokló testéből. A galamb pedig a tiszta lélek szimbóluma. Számos ókeresztény katakombafestményen, sírkövön, szarkofágon láthatók galambok, amelyek a keresztet – az élet fáját – csipegetik, vagy az élet vizének kútjából isznak, esetleg a győzelem babérkoszorújával vagy a megbékélés olajággal a csőrében szállnak a kereszt, a Krisztus-monogram – az élő Jézus – felé. Így a római, ókeresztény sírkő, amelynek vésett rajzát az emlékező istentiszteletre kiválasztottuk, egyszerre utal a temetésre, az elhunytakra, a Krisztus felé törekvő lelkekre, az örök életre és az Istennel és egymással való megbékélésre.

VÁLOGATÁS A DEÁK TÉRI TEMPLOMBAN MEGRENDEZETT, ERŐSZAK ELLENI CSENDES EGYÜTTLÉT RÉSZTVEVŐINEK IMÁDSÁGAIBÓL

Uram! Adj fényességet, hogy láthassuk egymást a Te békeségedben. Ámen.

Uram! Könyörülj meg rajtunk, bár nem érdemlünk könyörületet. Mégis bízom a Te szereteted csodálatos erejében és abban, hogy elég nekünk a Te kegyelmed. Ámen.

Mennyei Atyám! Kérlek, hogy tisztítsd meg lelkemet, lelkünket a sötét indulatoktól, gondolatoktól, hogy fényt sugározzunk a környezetünkbe. Adj erőt ehhez! Ámen.

Szentlélek Isten! Tégy engem békeséged eszközévé. Szabadíts meg az ítélkezéstől, hogy szavaimmal és tetteimmel Krisztus szeretetét tudjam közvetíteni.

Imádkozom az áldozatok családjáért, gyermekeiért, szüleiért, szeretteiért. Találjanak vigasztalást, ne változzon szívükben a gyász gyűlöletté. Vedd őket a Te kezébe, Te látogasd meg őket Szentlélekkel, mutasd meg nekik békédet. Ámen.

Köszönöm, Istenem, hogy ideérkeztem. Pedig majdnem lebeszéltem magam róla. Adj erőt a hitben, a szeretetben, hogy mindig a tetszésed szerint éljek, embertársaimat szeressem. Ámen.

Uram, teremts békét a világon, teremts békét a földön, teremts békét az országok között, teremts békét hazánkban, teremts békét az emberi szívekben.

Uram! Ez a ma esti imádság hozza meg mindnyájunknak a megnyugvást. Köszönöm, hogy az én koromban itt lehettem. Áldásodat kérve megyek az enyémhez.

Uram! Találj meg rejtőzöttségemben! Fogd le mindegyikünk ütésre emelt kezét! Taníts egymásban meglátunk a testvért, hiszen Te minden ember testvére lettél. Adj elégséges szeretetet, hogy a szeretet kiűzze minden ember félelmét. Ámen.

Egyházunk püspökei kitűzik az imádságokat

Püspökök a családok megerősítéséért

Ezt az *Égtájolót* a Mecklenburgi Tartományi Egyház egyszerűségében is barátságos vendégszobájában írom. A laza szövetségbe tömörült németországi evangélikus egyházak (VELKD) püspökei ugyanis idei konferenciájukat a Keleti-tengerhez közel fekvő Güstrowban tartják.

A VELKD nyolc tagegyháza egészen eltérő történelmi vagy szociológiai ismertetőjegyekkel bír. A legnagyobb és a legkisebb között ötvenzere a szorzó, hiszen a Hannoveri Tartományi Egyháznak több mint hárommillió, a schaumburg-lippeinek pedig mindössze hatvankétezer tagja van.

Az eltérő adottságokat meghatározza az is, hogy valamely egyháztest az egykori NSZK vagy pedig NDK területén fekszik-e. A különbségek még húsz évvel a berlini fal leomlása után is jelentősek. Ezeket egyebek mellett a bevételek arányosított elosztásával próbálják áthidalni. Bizonyos esetekben azonban az egyházi térkép átrajzolására is sor kerül: néhány hete született döntés egy egységes északi tartományi egyház létrehozásáról, amelyet – itteni szóval – két kicsi „Ossie” és egy nagy „Wessie” püspökség fog alkotni.

A VELKD-t alkotó nyolc egyház püspökei mellett jelen vannak Güstrowban azon tartományi egyházak vezetői is, amelyek nem tagjai ennek a laza szervezetnek, és hat külföldi vendég is meghívást kapott. Így aztán húsz püspök jelenlétében zajlott a konferencia nyitó istentisztelete a helyi domban.

Az északi építészeti stílusjegyeit viselő, 13. századi eredetű templom egyik különlegessége a harminc éven

át Güstrowban alkotó *Ernst Barlach* hatalmas angyalszobra. A megrendítő alkotásnak nemcsak esztétikai, hanem történelmi és politikai vonatkozásai is vannak. Az élesen Hitler-ellenes művész bronzszobrát ugyanis a náci időkben eltávolították. Az angyal – a kor abszurditását jellemző módon – éveken át a püspök garázsában feküdt, míg aztán be nem olvastották. Csak a háború után öntötték újra. Szimbolikus jelentőségét mutatja, hogy amikor 1981 decemberében *Helmut Schmidt* nyugatnémet kancellár az NDK-ba látogatott, határozott kérése volt, hogy ennél az angyalnál találkozhasson *Erich Honecker* kommunista pártfőtökárral. Nyolc évre rá leomlott a berlini fal, jelezve, hogy Isten angyalai följebbvalók minden emberi és ördögi alkotásnál.

A német egyesülés kezdeti eufóriáját talán szükségszerűen követte a kijózanodás és a társadalmi gondokkal való szembenézés időszaka. Ezek egyike a családok megváltozott helyzete. Ezt a társadalmi szerepek átvételével és számos egyéb külső körülmény hatására jelentős mértékben meghatározza a hagyományos formáktól való eltávolodás. Az egyházak nem nézhetik tétlenül ezeket a változásokat, hanem felkészült módon választ kell adniuk a kihívásokra. Ennek jegyében került a háromnapos püspöki találkozó középpontjába a család kérdése.

Közös gondolkodásunkat azok a bibliatanulmányok alapozták meg, amelyek a bűneset történetével, a *Példabeszédek könyvében* olvasható „derék asszony dicséretével” vagy éppen a tékozló fiú példázatával fog-

ÉGTÁJOLÓ

lalkoztak. A történelmi és szociológiai megalapozottságú előadásokból pedig megtudhattuk, hogy Németországban drasztikusan visszaesett a születések száma: a negyven évvel ezelőtti 2,4-es átlagnak ma csak a felével lehet számolni. Még ijesztőbb adat, hogy van olyan német tartomány, ahol a gyermekek hatvanhárom százaléka házasságon kívül születik. (Igaz, hogy a gyermek születését követően sok pár házasságot köt.)

Egyházi szempontból különleges feladatot jelent az elváltak lelkigondozása. Jóllehet a német társadalomban elterjedt az emancipáció, itt általában a nők kerülnek hátrányos helyzetbe. A statisztikák szerint a válás után a férfiak nyolcvan százaléka egy éven belül újraházasodik, míg a nők hosszabb ideig maradnak egyedül.

Egyházi szempontból különösen komolyan kell venni a gyermeküket egyedül nevelő édesanyák támogatását: ők azok ugyanis, akik a legkisebb százalékban kereszteltetik meg gyermeküket. Pedig az ő esetükben volna leginkább szükség a keresztény közösség befogadó szeretetére. Egyre inkább terjed az úgynevezett „patchworkcsalád” modellje, vagyis az a házasság, ahova mindkét szülő visz gyermekeket. (Ilyenkor történik az, hogy az egyik házastárs így szól a má-

sikhoz: „A te gyereked és az én gyerekem veri a mi gyerekünket...”) Megbeszélésünkön szó esett a családi erőszakról és a homoszexualitás egyházi megítéléséről is.

A püspökök érintették a női lelkeségből adódó feladatokat. Örvendetes, hogy a lelkeszők – magyar kifejezéssel élve – gyesre menetele teljes mértékben meg van oldva. *Margot Käßmann* püspök ugyanakkor arra hívta fel a figyelmet, hogy a hannoveri tartományi egyházban a lelkeszőknek csak harminc százaléka nő, ráadásul e hányadnak harminckét százaléka részállású.

Jóllehet tanácskozásunkon egész Németországra, sőt Európára tekintettünk, meghatározónak bizonyult a mecklenburgi környezet. *Andreas von Maltzahn* püspök beszámolója szerint ebben a tartományban az emberek nyolcvan százaléka nem egyháztag. Nagy a munkanélküliség, sőt a gyermekszegénység. Az egyházak nehezen találnak utat a családokhoz, különösen a középnemzedékhez. Tipikus jelenség, hogy a gyermekeket – már ha elengedik őket konfirmációi oktatásra – autóval viszik az istentiszteletre, hogy aztán egy óra múlva értük menjenek. Gyakran megtörténik, hogy az amúgy egyháztag idősök halála esetén a gyermekek nem kérnek egyházi temetést. A lelkeszi kart is utolérte a korszellem: a lelkipásztorok negyede egyszer vagy kétszer elvált.

Johannes Friedrich bajor püspök felkérésére – aki a VELKD elnökpüspöke is – a magyarországi helyzetről kellett beszámolót tartanom. Elsősorban a lelkeszcsaládok sajátos

helyzetét mutattam be, ismertetve azokat a folyamatosan megvalósuló terveket, amelyekkel a jelentkező gondokat orvosolni próbáljuk. Kiderült, hogy az egyes egyházak életében sok a közös jellemző, így bajok észlelése esetén érdemes a diagnózist és a terápiát is összehangolni.

A güstrowi konferencia újolag arról győzött meg, hogy a püspököknek érdemes európai szinten is együttműködniük. A hivatalos tanácskozás mellett lehetőség nyílt további kapcsolatépítésre nemcsak német, hanem osztrák, finn, svéd, dán és lett püspök testvérekkel is. Ennél is fontosabb, hogy az együttléte bizonyos értelemben lelkigyakorlat volt. Minden lelkeszőnek – legyen akár püspök – szüksége van erre. Ezért is jó, hogy e rovat címe nem egyszerűen csak „Tájoló”, hanem *Égtájoló*.

Fontos a kitekintés keletre és nyugatra, északra és délre, de szolgáltatunkban leginkább felfelé kell néznünk, hogy az emberileg sokszor reménytelen helyzetekben onnan kérjünk segítséget. „...minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosságot Atyjától száll alá...” (Jak 1,17)

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Ökumenikus istentisztelet Veszprémben

Ökumenikus istentiszteletet tartottak múlt vasárnap délután az MKB Veszprém és a román válogatott egy hónapja meggyilkolt kézilabdázójának, *Marian Cozmannak* az emlékére. A veszprémi Szent Mihály-székesegyházban ott volt *Petre Cozma*, a néhai sportoló édesapja, és elkísérte őt lánya, valamint Marian menyasszonya, *Claudia* is. Az istentiszteleten részt vett a város és a kézilabdaklub vezetősége, valamint a játékosok és *Cozma* több száz tisztelője is. A szentmisét *dr. Márfi Gyula* veszprémi katolikus érsek celebrálta. Rövid igehirdetéssel szolgált *Itt-zés János* evangélikus és *Steinbach József* református püspök, valamint *Siluan Manuila* ortodox püspök, a Magyarországi Román Ortodox Egyházmege főpásztora.

Márfi érsek a neveltetés és az egyre jobban elburjánzó erőszak kapcsolatáról beszélt. A mai világban értékek, fegyelem és követelmény nélkül nevelődnek a gyerekek, jogaik pedig ott kezdődnek, hogy elszívhatják a marihuánás cigarettát, megnézhetik a televízióban az erőszakot árasztó műsorokat, következmények nélkül megverhetik a tanáraikat. A mai iskolarendszer oktatni akar, de nevelni nem, így azonban nem emberek nőnek fel, hanem torzók – mondta.

Siluan püspök Isten országáról mint egyetlen vigaszról szólt, ahol egyszer mindannyian újra találkozhatunk szereteteinkkel.

Az istentiszteleten a *Rajkó zenekar* tagjai játszottak, kifejezve együttérzésüket a hozzátartozóknak és tisztelőknak.

■ *EvÉlet-infó*

Kosárlabda-diákolimpia

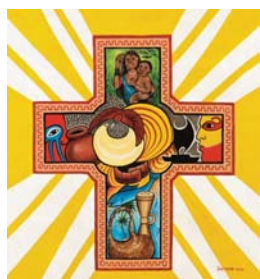
A 2008/2009. tanévi EnterNet kosárlabda-diákolimpia VI. korcsoportos országos döntőjét március 6–8. között rendezte meg Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Hódmezővásárhelyi Diáksportszövetség.

A tanév kezdetén indult városi és megyei fordulók után – mint minden évben – idén is a legjobbak jutottak a nyolcas döntőbe. A leányok között a tavalyi ezüstérmes és az azt megelőző év bajnoka – a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium csapata – idén is magabiztos győzelmeiket követően jutott a nyolc közé.

A soproni csapat számára könnyed bevezetéssel indult a torna: az első mérkőzés a Nyíregyháza ellen sima győzelemmel zárult, és ezt két, szintén könnyedén vett akadály követte. Az elődöntőn a Pécs már nehezebben ellenfélnek bizonyult. A mérkőzés nagy küzdelmet hozott, de a végjáték nem hagyott kétséget: ismét a soproni líceum leányai győztek, és jutottak a vasárnapi döntőbe.

Horváth József testnevelő tanár és tanítványai nagy izgalommal várták az utolsó próbatételt. A Cegléd, a régi rivális elleni szoros mérkőzésen a lelkesedés mellett a kiváló taktika és a jobb erőnlét hozta meg a sikert a líceum csapatának, így a 2006/2007-es tanév után ismét soproni győzelem születt a kosárlabda-diákolimpián.

■ *EvÉlet-infó*

MÁRCIUS 6. – A NŐK VILÁGIMANAPJA

Mások gondja a mi gondunk

► Sok helyütt ismét evangélikus gyülekezetek adtak otthont március 6-án, pénteken a nők világimanapja rendezvényeinek. Lapzártánk idején már összegződnék a tapasztalatok, a visszajelzések arról, hogy a helyi közösségeknek milyen sokat jelentett az, hogy felekezeti határokat átlépve együtt, egymásért könyöröghettek. Az egyik Pest megyei helyszínen el is határozták a résztvevők, hogy nem várnak a jövő esztendeig, hanem havonta összegyűlnek közös imaalkalmakra.

FOTÓ: BENKÓCZY PÉTER

Az idén Pápua Új-Guinea asszonyaiért, a távoli szigetország lakóiért hangzott világszerte a könyörgés. Ám nem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy az általuk megfogalmazott imakérések globális bajokra hívták fel a figyelmet. Amikor elhangzottak a következő gondolatok a liturgiában: „Az erőszak egyre gyakoribb. Embereket gyilkolnak meg, gyermekeket nyomorítanak meg (...)” – kiben ne idéződtek volna fel a közelmúlt hazai, véres történései? Pénteken, amikor távoli testvéreinkért imádkoztunk, bizony magunkért is könyörögtünk.

Budapesten a Kőbányai Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termét március 6-án este közel hatvan résztvevő töltötte meg. A X. kerületben élő hívek előtt ugyan eddig sem volt ismeretlen a világimanapi mozgalom (bibliaórákon évről évre meg is emlékeztek róla), de első ízben idén került sor arra, hogy a különböző felekezetek asszonyai közösen könyörögjenek a világ keresztényeiért, különösen is a pápua testvéreikért.

Oltárra helyezett gyümölcsös tál,

kókuszdiók, kagylók, orchideák sokasága idézte fel a távoli szigetország természeti adottságainak rendkívüli gazdagságát. Egy ügyes asszonykéz még Pápua föld híres címerállatát, a paradicsommadarat is a résztvevők elé varázsolta, a kőbányai asszonyok kreativitása tehát „trópusi helyszíne” alakította át az imatermet.

Az új-guineai diákoképek tanúsága szerint a szárazföldön bőven teremnek jó zamátú gyümölcsök, a különböző fajtájú banántól kezdve az ananászig, a hegyoldalokon kakaóültvények tarkítják a tájat, az óceán pedig a „tenger gyümölcseiben” – kagylókban, rákokban, különféle halakban – bővelkedik. Országuk ismertetőjében azt írták a pápua asszonyok, hogy náluk több mint kétezer orchideafaj őshonos. Van olyan virág is, amelynek még csak nem is ismert az angol vagy pidzsin elnevezése. S ami egy európai számára különösen is egzotikus: a dzsungel tele van számos húsevő növényvel.

Ott a buja, zöld növényzet nagyon fontos feladatot lát el. Az ország hetven százalékát őserdő borítja, föld-

golyónk harmadik legnagyobb kiterjedésű zöldsévesete található Új-Guineában. Ha a brazíliai Amazonas őserdeje a világ tüdeje, akkor a pápua új-guineai őserdő legalább az egyik lebege. Nem véletlenül tiltakoznak a környezetvédők a szigetvilág természeti kincseinek pusztítása, az utóbbi évtizedben elharapódzott fakivágások ellen. „Ha eladod az erdőt, gyermekeid jövőjét bocsátod áruba” – áll egy hirdetőnyelven Goroka városban.

Pedig nagy a kísértés. Külföldi vállalkozók „jó pénzt” fizetnek egy-egy földterületért azoknak, akik egy évtizeddel ezelőtt még nem is ismerték a pénz használatát, mert a cserekereskedelemből éltek. S bár most valódi bankjegyek kerülnek a kezükbe, nem is sejtik, mekkora árat fizetnek ezért. A külföldi vállalatok ugyanis kíméletlenül kizsigerelek természeti kincseiket, tönkreteszik egészséges környezetüket. S ez nem csupán pápua erdők gyilkolása, hanem a föld „tüdejének” megcsönkítése is. A természet tönkretételének megakadályozása már nem csupán a helyiek ügye, hanem közös feladatunk, globális felelősség! Miként a keresztények együttes imádkozása is feladat, közös szolgálat.

Luther Márton írja egy helyütt: „(...) atyámfiai, imádkozzatok szívvel, szájjal otthon is, templomban is, mert az imádság tartja a világot. Különben ugyan rosszul állna!” (*Jer, örvendjünk, keresztények!*, 212. o.)

Ha szabad némi képzavarral élni, a hívő ember könyörgése nem csupán a bajok elhárítását munkálja, hanem friss „oxigént” is hoz a világ légtérébe. Az életet adó Szentlélek Istenel köt össze, és az ő erejéből, lehelteiből merít.

A kőbányai imanap igehirdetője, *Szilágyi Sándor Gabriella* református lelkész (bal felső képünk jobb szélén) – eltérve a kiadott textustól – a *Márk evangéliumának* 7. fejezetében leírt történetről beszélt. A pogány asszony tántoríthatatlan hitéről, aki nem remélve meg Jézus látszólagos visszautasításától, merészen könyörgött lánya számára gyógyulásért. A lelkész erre a kitartó közbenjárásra bátorította a hallgatókat.

Igehirdetése csupán része volt azoknak az élményeknek, amelyeket Isten Szentlelke munkált az első kőbányai imanapi alkalom résztvevőiben. S bizonyára mindenkiben más és más gondolatot mélyített el, más és más írást is felelősséget ébresztett.

■ *B. PINTÉR MÁRTA*

Női világimanapi ökumenikus alkalom Celldömölkön

Celldömölkön minden évben közösen tartja meg az ökumenikus női világimanap alkalmát a helyi református és evangélikus, valamint az alsósági római katolikus és evangélikus gyülekezet. Ebben az esztendőben a celldömölki evangélikus gyülekezeti teremben az adta a világimanapi együttlét különlegességét, hogy Pápua Új-Guineáról és az ottani keresztények életéről páter *Szabó Imre* római katolikus misszionárius tartott előadást, aki 1962-től harminckét éven át végezte a misszió szolgálatát a szigetországban.

A pápua új-guineai asszonyok által összeállított liturgia és *Németh Tamás* református lelkész igehirdetése után előadást *Szabó Imre* páter saját fényképfelvételeivel színesítette. Elmondta, hogy már fiatal korától szeretett volna olyan helyre eljutni misszionáriusnak, ahol előtte még senki sem végzett missziós feladatot. Pápua Új-Guineában az 1896-ban kezdődött misszi-

ós munka csak a tengerparton folyt. Ő viszont a hegyvidéken kezdhetette meg szolgálatát, ahová fehér ember akkor tehetett be először a lábát. Először a helyi pidzsin nyelvet kellett megtanulnia, amelyet az angolból, a németből és saját nyelveiből, nyelvjárásaikból (több százból) alakították ki az ott élők.

Vadembereknek mondják a bennszülötteket, mert hamar elerik azt a küszöböt, amely után nem tudják kontrollálni viselkedésüket. Ezt a misszionáriusnak is tudnia kell. De megismerve őket kiderült, hogy ők is ugyanúgy tudnak szeretni, segíteni, barátkozni, és éppúgy becsülik az életet, ahogyan nekünk is kellene – mondta.

Szabó Imre négy éven keresztül járt a vidéket, és amikor lehetősége volt rá, akkor misézett, Bibliát olvasott, és igyekezett a bennszülötteket megtanítani a keresztény élet alapjaira. Négy év múltán kezdhettem meg a hitoktatást egy katekizis-

FOTÓ: VETŐ ISTVÁN

re járó kisebb felnőttcsoporttal a keresztelés előkészítésére.

A misszionáriusok másik munkája a betegek gyógyítása. Ott az emberek nem különítették el a betegeket, így igen gyorsan terjedt, és nagy számban fertőzött a lepra is. Ezért lepratelepeket hoztak létre, és oda gyűjtötték össze az érintetteket,

és gyógyszeres kezeléssel elérték, hogy ne fertőzzenek, így hazatérhessenek.

A jó misszionárius arra törekszik, hogy legyen utána valaki a helybéli-ek közül, aki átveszi a munkáját. Ez a fő feladat. Így lassanként az egész missziós munkát átvették a bennszülöttek, akiknek már saját püspökük is van.

Pápua Új-Guineában az egyház lassan a saját lábára kezd állni. A legnagyobb ünnep a keresztelés. Akkor mindenki a fehérbe öltözött keresztelésre várókkal indul a templomba. „Kifehérik a lelküket”, ezt jelzik a fehér ruhával. Az igazi missziós munka azonban a keresztelés után kezdődik, hiszen a híveket gondozni, pásztrolni kell.

Szabó páter tapasztalata szerint az ottani keresztények mindazonáltal hűségesekek: szeretnek a templomba, a helyi közösségbe járni, és szeretnek imádkozni.

■ *RÁC DÉNES*

► Bizonyára sokan furcsállják, és felteszik a kérdést, vajon miért kerül a lapba ez a hosszú néprajzi cikk. Az első ok az, hogy általa egy velünk élő, másképp hívó nemzetiség lelkiségébe pillantunk. Az apropó pedig egy mindannyiunkat érintő esemény: a halál. Igen sok újság és internetes lap foglalkozik a halottkultusszal. Persze érdekesebb lehet a sztárpletykák („Elvis él!”) és egyéb amerikai hiedelmek (Halloween) terjesztése. Itt az idő, hogy az évszázadok óta velünk élő cigányság kultúráját is megismerjük!

Cigánytemetés

– roma lélek

IFJ. KÁPOSZTA LAJOS riportja

Elment közülünk egy fiatal ember. Farkas Viktor csupán huszonnyolc évet élt. A selymesi cigány családapa hónapokon át harcolt a rákkal, amíg tavaly december elején a betegség győzött. Családja és barátai gyászolják. Ennyi a rövidhír. Most pedig nézzünk a dolgok mélyére! Vajon tudja-e valaki az olvasók közül, milyen az, amikor egy roma közösség gyászol? Voltak-e már virrasztáson vagy akár csak cigánytemetésen? Nem? Akkor most tartsanak velem.

Ülök a családnál selymesi otthonukban. Viktor kórházban halt meg. Ahogy mesélik, mindig lehetett nála a szobában egy-két látogató. A kórház lehetővé tette, hogy bent is aludjanak. A többiek az ebédlőben várakoztak: tíz-tizenöt családtag. Romáknál így szokás – a magyaroknak ez azonban fura, sőt néha zavaró is. A kórházi környezetbe, a csendbe nehezen fér bele a sok látogató, akik némelykor hangoskodnak, vagy éppen jajgatnak a lelki teher alatt. Most immár elcsendesedve, az átélt fájdalmat lassan feldolgozva beszélgetünk érzéseikről és magáról az elhunytáról.

FARKAS ZOLTÁN, az elhunyt öccse:

– Az utolsó négy napot Viktorral töltöttem. Velünk volt a nővérünk is, *Otília*. Benn is alhattunk nála, a kórházi külön szobában, ahol az utolsó napokban elhelyezték. Sajnos ez a betegség hamar végzett a testvérünkkel: Viktornak gyorsan terjedő bőrrákja, emellett prosztatagyulladás és gombásodása is volt. Szégyelltem elmenni az orvoshoz, aztán már késő lett. Négy hónap alatt végzett vele a betegség. Ebből csak tizenkét napot volt itthon. Ősszel már tudtuk, hogy súlyos a helyzet. Több helyen voltunk az ügyben, de nem lehetett segíteni rajta. Az utolsó hetekben morfiomot kapott, a legvégén kómában volt. De azért sokszor beszélgetni is tudtunk. Rákérdeztem nálam: „Zoli, mit rontottam én el?” – lepergett előtte az élete. Arra gondoltam, hogy sok minden a morfiom hatása. Onnan tudtam, hogy észnél van, amikor kérte, hogy távolítsam el anyut meg a fater, hogy ne lássák az ő szenvedéseit. Kérte, hogy hívjam el a nagybátyánkat, *Káneszt*. Nagyon szerette őt, és mondanivalója volt neki.

SZTOJKA GYULA „Kánesz”:

– Én imádkoztam vele, ahogy kérte, cigányul is, és magyarul is. Ugyanis fiatal korától tagja volt a Roma Keresztény Klubnak. Az imádkozástól kezdve az anyagi sereg ott volt mellette. A két testvére is sokat segített abban, hogy a halála békés legyen, és hogy jó helyre kerüljön. Kétszer-háromszor is meghalt, de visszakiabálták, mert nem jól választott. Ment a tusakodás: Viktor lelkéért tusakodott a Jó és a Rossz. A haldoklónak ugyanis számot kell adnia az utolsó pillanatban is. Éppen ezért ne érezze magát senki sem biztonságban!

Aztán egyszer csak eldőlt a Jó és a Rossz küzdelme. Viktor arca nyugodtabb lett. Megkérdezte azt is, hogy milyen a túlvilág. Elmondtam neki, hogy Jézus jön érte, és meglátja a mennyet.

FARKAS ZOLTÁN:

– Halála előtt négy nappal kezdődött a krízis. Azt mondta anyunak: „Jó, hogy felkeltettél, mert már majdnem meghaltam!” Egyszer csak haza akart indulni. De közben elerőtlenedett. „Rengetegen vannak itt!” – mondta. Megkért minket, hogy segítsünk elzavarni a rossz szellemeket. Látja a két már meghalt mamát – azt mondta –, őt hívják, de nem akar odamenni, mert érezte: nem oda tartozik. És tudta, hogy ezek valójában nem a két mama, hanem a rossz szellemek. Először magyarul zavarjuk el őket, de aztán *Sztojka Palinak* eszébe jutott, hogy zavarjuk el cigányul: „Zsantár kátár naláse manusa!” („Menjetek el innen, rossz emberek!”) Erre megnyugodott. Tudtuk, hogy a

megváltozott, kitisztult az arca. Arrébb álltam az ágytól, bejött *Otília*. Viktor éppen vett egy nagy levegőt, ekkor rákiáltott: „Viktor, ne menjél el, várd meg aput meg anyut!” Ettől kezdve Viktor beszélni nem tudott, csak lélegzett, kómába esett, amiből aztán már föl sem ébredt. Én elaludtam pár percre, a fotelben ülve. Ekkor álmodtam: azt álmodtam, hogy bejön egy szőke nő. Papírokat hoz és egy nagy könyvet, aláírásra. Később a nővéreket megkérdeztem, hogy láttak-e valakit. De ezt a nőt senki nem látta közülük. Csupán *Otíliát*, aki ekkor a folyosón beszélt magában. Ő ezzel a nővel beszélt, aki nem nővér volt, hanem a szellem. Viktorért jött volna a könyvvel.

Reggel behívtak az orvosok az orvosi szobába, és megmondták: már meg kellett volna halnia, de valakit még vár. Kit vár?

Este fél nyolc előtt pár perccel ért be az apósa meg a kislánya. De hiába szólították, beszélni már nem tu-

láttam, csak a kórházi szagot éreztem, amit magával hozott.

FARKAS ZOLTÁN:

– Annyira nem tudtam feldolgozni ezt az egészet, hogy a virrasztáson mindenkinek elmondtam az általam hallott és érzett dolgokat. Közben álmaim is voltak: küzdöttem a rossz szellemekkel, és akit meg tudtam fogni, azt benyomtam a tűzbe. **FARKAS ISTVÁNNÉ SZTOJKA BORBÁLA, az anyja:**

„Egy ló meg egy fog” – ezt mondta álmból felébredve, halála előtt egy héttel. Ahogy meghalt a Viktor, másnap megdöglött a Bukta lova. És vajon mi lehet a fog? Talán valaki még elmegy a családból mostanában?... **FARKAS ISTVÁN „Jani”, Viktor apja (Fater):**

– Sok embert láttam ott meghalni. Egyedül. Esetleg nappal meglátogatta őket valaki, de éjjel magukra lettek hagyva. Nem imádkozott velük senki. A cigányságot a szeretet fogja össze. Ezt láthattuk a temetésen: az

kitől elbúcsúzik az elhunyt – egy kis időre. A pap (*római katolikus*) az ő nevében mindenkinek mond valamit, de legalábbis megemlíti a nevét.

Szigorú feltételek érvényesülnek a temetéskor: akitől ilyenkor a halott „nem búcsúzik el”, azt utána nem hagyja békén. Ebből máskor nagy veszekedés volt, mert a család nem engedte a halottat eltemetni. A papnak mindenkinek a nevét el kell mondania. A hivatalos név nem fontos, inkább az, ahogy a halott szólította az illetőt: *Bukta, Kánesz, Patyó, Miszisz, Gurán, Cipó...* A szöveg megírása éppen ezért idősebb felnőttek dolga. Ezúttal ketten, *Nyúlne Sztojka Gizivel* írtuk. Istentől kapott feladat. Aztán vittük a paphoz, hogy ezt kell felolvasni.

A munkahelyek nem nagyon tolerálják a cigány virrasztási szokást. Akkor ugyanis nemigen munkaképes senki: egyrészt a fájdalomtól, másrészt a kialvatlanságtól. Napközben alszunk pár órát, de nincs igazán nyugalomunk.

A sírgödör az elhunyt kérése szerint készül el. A sírásók kiássák, ezután a „szoba” elkészítése a családra vár. Kitéglázzák a gödröt, vakolják, és a halott kedvenc színére festik. Ez jelen esetben a kék volt. Alulra betonozás került, arra pedig ugyancsak kék szőnyeg. Az végzi el ezeket a munkákat, aki ért hozzá, és van elég lelkiereje.

A sírba belepakolnak sok mindent. Amit a halott szeretett, vagy amit megszabott. Viktor a vőlegényruháját kérte, egy pár inget, egy pár cipőt, de azt nem húzhatta fel, mert a szent földre csak meztláb lehet menni.

Amikor Vadkertre hazahozták a holttestet, a temetés előtt két nappal, akkor az autó tett egy kört a ház előtt is, hogy kicsit otthon is legyen Viktor, mert ez volt a kívánsága. Régebben a háznál volt felravatalozva a halott, de most már ugye nem lehet. Hát, ennyi maradt.

A család a temetés előtt néhány órával már kint volt a ravatalozóban. Bent végig két halasi zenész játszott gitáron, közben pedig énekeltek. Szomorú énekek ezek. Az elhunyt kedvenc énekei is köztük voltak. A ravatalozóban körülálltuk a nyitott koporsót, és még utoljára elbúcsúztunk Viktortól.

Aztán rákerült a föld, és mi kimentünk a ravatalozó elé, hogy elkezdődjön a szertartás. A prédikáció a lator példáját vette alapul. Ezt is mi kértük, hiszen a döntésről szól. Aztán kikéri a pap az elhunytat, onnan kezdve át kell adni őt a szenteknek. Beszentelés, leeresztés, a koporsóra három szál virág. Ennyi.

A halál Isten legnagyobb büntetése, amibe a cigányság még nem tudott belenyugodni, és csak nagyon nehezen fogadja el. A szertartás azonban már megnyugvást hozott, mert a szülők tudták: a fiuk jó helyre kerültek.

szellemeket csak ő látja egyedül. Ez többször is megisméltódott.

FARKAS ISTVÁNNÉ SZTOJKA BORBÁLA, az anyja:

– Én éreztem a rossz szellemeket, amikor bent voltak. De látni nem láttam. Kiáltott nekem: „Anyu, anyu, itt van a két mama! De a Giza mama már nem cigizik. Az ajtónál áll.”

FARKAS ZOLTÁN:

– Haldoklása közben voltak jelek: leesett a falról a felcsavazott fogas. Ez a rossz szellemek jelenlétére utalt. Aztán galambokat is sokat láttunk. Volt, hogy odarepültek az ablakhoz, volt, hogy a szemközti párkányon ültek. Ez pedig a Szentlelket jelképezi.

Nem sokat aludtam ez alatt a négy nap alatt, inkább a nővérem, *Otília* tudott pihenni. Az utolsó napon hajnali három órakor felébredt a Viktor, és így szólt: „Látom a kék eget, a felhőket, gyönyörű szép minden. Eljött értem Jézus és az angyalok, nekem mennem kell!” Ekkor

dott, csak hörgött. Talán így jelezte, hogy hallja őket. Eddig bírt várni. Kettőt sóhajtott, és meghalt. Mi ordítottunk, hogy visszahívjuk. Nyitva volt a szeme, én megpuszítottam, és a fülébe súgtam, hogy „menj el, ha akarsz, de ne a rossz helyre, hanem a jó helyre!” És ekkor megváltozott a szeme. Láttam, hogy valami kiszáll belőle. A lélek. Este fél nyolckor. **FARKAS ISTVÁN „Jani”, Viktor apja (Fater):**

– Én mindig azt mondtam neki: „Viktor, te nem halhatsz meg!” Nem is akartam tudomást venni a tényről. Amikor december 15-én meghalt, jöttek a rokonok virasztani. Annyian voltunk, hogy be se fért mindenki a házba. A kívánsága szerint kitéttünk egy karácsonyfát az udvarra, kivilágítva. **FARKAS ISTVÁNNÉ SZTOJKA BORBÁLA, az anyja:**

– Amikor virrasztottunk, én éreztem, hogy itthon volt a Viktor. A szobában látogatót meg. Látni nem

összefogást, az isteni megnyugvást és a közösséget.

SZTOJKA GYULA „Kánesz” a virrasztásról és a temetéséről:

– A halál beálltakor azok voltak ott, akiket ő megkért. Ezután mentek a telefonok a családtagoknak és az ismerősöknek... És ettől kezdve indult a virrasztás a család házában. A holttest ilyenkor nincs ott, de éjjel virrasztanak a családtagok, ki meddig bírja vagy akarja. Beszélgetés, szótlanság, sírás.

A virrasztás több napig is eltart: öregeknél négy-öt, fiataloknál hét-nyolc napig. Ahogy mondják, ameddig „fönn van” a halott. Napközben zajlik az ügyintézés, a család elkészíti az elhunyt fekvőhelyét. A virrasztás első napján kijelölik, hogy ki írja meg a búcsúztatót. Megtörténik a nevek összeírása, ami azért fontos, mert a temetési beszédben minden-

MAI MEGTÉRÉSEK 3.

▶ **Irányváltás címmel 2008. november 4. és december 16. között kéthetente négy rendkívüli alkalmat szervezett a Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) Bölcsészettudományi Karának Hermeneutika Tanszéke. A „Subklub” (a *sub* héber szó megtérést jelent) keretében zajlott sorozat célja az volt, hogy az érdeklődők közelebb kerüljenek a humán értelmiségi (bölcsesek, művészek) életútjának „irányváltásához”. Hetilapunk böjti számaiban az előadások rövidített és szerkesztett változatait közöljük. Ezúttal dr. Békési Sándor egyetemi docensnek, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara dékánjának vallomását olvashatják.**

A vallásos megtéréssel kapcsolatos személyes megnyilatkozás nem könnyű feladat abban a vonatkozásban sem, ha a megtérés átforgató jellegét a foglalkozásokra vetítve vizsgáljuk.

Foglalkozását megváltoztatva Simon, a halász emberhalásszá lett Péter apostolként, miközben elrendelt hivatása, a halászat mindvégig megmaradt. A sátorkészítő szakmájában kitartó Saul Krisztus-üldözőből Pálként Krisztus-követővé, benjaminita farkasként zsákmányszerzőből zsákmányosztóvá, Krisztus elhivatásában küldötté lett. Ugyanakkor mindvégig megmaradt eleve elrendelt hivatásában mint apostol, a mennyei sátor szövetének szövője.

A hivatás ugyanis szellemi, mennyei dolog, olyan tervrajz és program együtt, amely nem az ember megfontolásából, hanem Isten akaratából való ajándék, még ha terhes, fájdalmas ajándék is. Ezért a hivatást szakiskolában nem lehet elsajátítani, sem tanítani. A foglalkozások a körülmények behatásától és alakulásától függenek, a családi hagyomány vagy az illető tettsége, kényszere választja meg, mesterségét és tudományát egész oktatási intézményrendszer képezi.

Komoly hierarchia jellemzi viszonyukat is. A hivatás fölötté áll a foglalkozásoknak, hiszen ezek az örök-ké megmaradó hivatás törekény, mulandó részei csupán, változásra ítélt eszközök. Az ember életében nem az a fontos, mi a foglalkozása, hanem az, hogy mi a hivatása. A hivatásra való rákérdezés nem más, mint a saját karakter megelégedése, a helyes önismeret kulcsa. A Pál apostol által megfogalmazott, hivatáshoz való hűség (1Kor 7,20) és a foglalkozások sokszínűsége mentén érdemes tehát valamennyi vallási megtérő életét elemezni, ha az örök elhívás Urát kívánjuk minden esetben mindennek mögött megtalálni.

Tízéves voltam, amikor láttam *Walt Disney Csipkerózsika* című, egész estés rajzfilmjét. A filmnél jobban emlékszem arra a vetítés utáni fogadalomtételre, amelyet otthon titokban tettem magam előtt: ezentúl én is olyasmivel kívánok foglalkozni, olyan alkotásokat szeretnék létrehozni, amelyekkel meg tudom sirattatni és nevetetni, egyszóval el tudom gyönyörködtetni az embereket.

Így kerültem tehát a Török Pál utcai művészeti szakközépiskolába *Percz Jenő József* festőművész kezei közé, mesteri könnyedségének és szivarfüstjének szédítő hatása alá. „Ratkó-gyermekek” lévén abban az időben rengetegen voltunk, a túljelentkezés okán hat első osztályt indítottak, úgyhogy örülhettem a festő helyett a textil szakon elnyert helyemnek.

Minden vasárnap délelőtt a Szép-

Rajzfilmtől – teológiáig

művészeti Múzeum festményei előtt a szakközépiskolánkban elsajátított vizuális nyelv segítségével szembesülhettem azzal az ismeretlennel, aki immár nemcsak a sirattatás és nevetetés, a gyönyörködtetés szolgálatára hívták és vonzott, hanem az ember mélyebb megismerésére is. Mire leéretté váltam, már nyilvánvalóvá vált számomra, hogy az embert megismerni csak teremtettségének szenvedélyekkel és szenvedésekkel teli körén belül lehet, a művészeti élményvalláson alapuló viszonyán belül.

Középkor után nyomban elszegődtem a Pannónia Filmstúdióba, és végigjártam az animációs-film-készítés valamennyi állomását. Kezdem a *János vitézben*, az első magyar egész estés rajzfilmben való munkálkodással, majd következtek a *Méző család* és a *Bubó doktor* sorozatok, a szintén egész estés Toldi-trilógia, az olajfestmény-technikával készített *Daliás idők*, valamint több külföldi megrendelés.

A Pannónia rajzfilmstúdió úgy tűnik fel nekem, mint egy sziget a politikai és kulturális Pannon-medencében. Életem meghatározó részét töltöttem itt 1972 és 1992 között. Együtt dolgozhattam mindazokkal a rendkívüli emberekkel, akik különböző helyekről és indítatásból az ország ezen egyetlen helyére sereglettek össze, hogy közös érdeklődésükkel, a vizuális nyelv különös kifejezőeszközével, az animációs filmmel foglalkozzanak.

Amikor első felnőtt utam során egy hideg februári hétvégén Esztergomot egyedül birtokba vettem, már hajtott oda valami vagy *valaki*. Lent, a Duna-parton végigsétálva pillantottam meg az odafönt magasodó bazilika nyugati oldalán az aranyozott beütkéből kirakott feliratot: QVAE SVRSVM SVNT QVAERITE – „az odafelvalókat keressétek” (Kol 3,1). Föl is küzdöttem magam a bazilika kupolájába, s onnan ereszkedtem le egészen az altemplomig.

Az altemplom oltáránál azonban Isten érintését, szólítását és küldetését tapasztaltam meg. A nyitott kolumbárium csontjai és a mumifikálódott papok tetemei fölét telt provokatív felirat: „Voltunk, mint ti, lesztek, mint mi”, nemcsak a szabad levegőre hajtott ki felszabadultan, de tiltakozásmódként előhozott egy fordított gondolatot, amely meggyőződésem szerint nem saját elmésségemből eredt. Krisztushoz tartozva már túl vagyok azon a botrányos elmúláson, amelyet ezek a csontok mutat-

nak, s amit most élek, azt az Isten küldetésében élem.

Szimbolikusnak is felfogható volt az a két klasszicizáló szobor, amelyek alakjaiban az *elmúlás* és az *örök élet* szigorú angyalai tárták ki karjaikat fejem fölé. Kövek, mégis hitelesek. Kövek, amelyekre érvényes Jézus jóslata: ha az övéi elhallgatnak is, a kövek fognak kiáltani (Lk 19,40). Akkor megrendültem, hiszen nem tagadhattam, hogy innen és ettől kezdve felelős vagyok minden szavamért és tettemért.

Talán ettől az élményemtől származik ökumenikus szemléletem is, hiszen nem viselem el a köveiben és gyülekezetében élő bazilikára célzó vagy a zsinagógát sértő felületes, karcos megjegyzéseket.

A főiskola után a Pannónia Filmstúdió bábműtermének vezetője kért meg filmtervek beadására. Négyezer tizenkét perces sorozatra tervezett, görög mitológiai témájú szinopszist nyújt-

méltaatlanul elfeledett klasszikus műveltségnek ezt a részét legalább tévén keresztül ismerjék meg a fiatalok.

A *Vázák meséi* című sorozat előkészítése és anyaggyűjtése céljából kerültem ki életem első „nyugati” útjára. Athénban a szeretett szakközépiskolai évek művészettörténet-óráinak vetítéseim szívembe íródott Partenon felséges arisztokráciájával fogadott magaslataiba. Mégis a két hét valamennyi estéjén az Areopagosz dombján vártam meg a naplementét, ahol valamikor Pál apostol beszélt az ismeretlen Istenről. A mitológiára készülve már tisztában voltam azzal, hogy a szűz és bölcs Minerva töredékes hagyományán keresztül a fellegvárban és az agorán valójárban Krisztust keresem.

Sárospatakon megismerhettem Újszászy Kálmánt és drága feleségét, Ica néneimet. „Édes” – szólított meg az öreg tanár kedvesen és lágyan, ahogy a Bodrog simul a Tiszához.

Miután végignéztük a tudományos gyűjteményeket, a tanár úr ebédre hívott otthonába. „Édes, fáradj beljebb” – s miközben a terített asztalhoz léptem a meleg színű bútorok között, a szoba falain rajzokat, akvarelleket, olajfestményeket láttam. Ica nénem könnyeden mesélt a régi textiliákról, *Lorántffy Zsuzsanna* úrasztali terítőiről, melyeket maga restaurált és konzervált. Szeme tüzesen égett, ajkáról a mosoly soha el nem tűnt. Körös-körül metszetek, rajzok, újszövetségi kommentárok s a nagy képes *Larousse szótár*. Kép és szöveg – tanúskodva a tanár úr ösztöndíjas görög tanulmányairól, a falukutatás hőskorszakáról, a nagykönyvtár gondoskodásáról s a filozófiai előadásokról.

Barátaim még megfürödtek a Bodrogban – én a Betesda vizében. Református teológusnak lenni attól a találkozástól fogva olyan, Krisztusban szabadságot nyert embert jelent számomra, aki a reá bízott gyülekezetért és nemzetéért felelősséget visel, hogy hitben és tudásban, szeretetben és bölcsességben, kultuszban és kultúrában arisztokratikus igénnyel embertársai javát szolgálja. A diófa alatti asztalnál sokan megfordultak már, mindig akadt ott jó és bölcs szó a hús fehérbor mellé. Akadt biztatás is egy más élet megkezdésére, de a réginek méltó befejezésére is. Újszászy Kálmán rányitotta kicsi kertkapuját a szomszédos temetőre, gondosan ügyelve arra a helyre, ahol majd pihenni fog. Ma ott fekszenek egymás mellett a drágák, a pataki Philemon és Baucis. A megoldandó nap otthonukat bevonja s az emlékezet ragyogó palotájává alakítja, melynek kápolnájában reformátussá lettem.

Vannak életünkben olyan álmok, amelyek nem az esti bőséges vacsora következményeiként, sem pedig a nappali feszültségek éjszakai kisüléseiből keletkeznek. Ezekre az álmokra az idő múlásával egyre élesebben emlékszünk vissza, mert életünkre vonatkozó döntő üzeneteket hordoznak a maguk szimbolikus nyelvén. Ezek a látomások nagyon ritkák, mégis annyira komolyan kell vennünk őket, mint Jákób álmát Bétel megalapításával kapcsolatban.

Minden elkövetkező tettemet meghatározó álmom *vizitáció* napjának délutánján a régi rajzterembe vitt, ahol többbedmagammal egy modellt rajzoltunk préselt szénnel. A modell ragyogó alakja megdöbbentő volt: nem volt mezítelen, mint az aktot álló, hanem tetőtől talpig hófehér drapériába öltözve ült. Trónolt. Szemet szúrón vakított arcának fehérsége és simasága, nyugodt, lehunyt szemhéján átszűrődött belülről sugár-

zó tekintetének finom fénye. Noha papíromon képtelen voltam annyira kirádirózni a szürke tónust, hogy visszaadjam a modell ragyogását, munka közben mégis simogató boldogságot éreztem. A modell egy *angyal* volt. Zivatar zúgására ébredtem.

Az Athénben vásárolt görög *Újszövetséggel* a kezemben rohantam az akkori Budapesti Református Teológiai Akadémiára azzal a határozott szándékkal, hogy teológiát akarok tanulni. Kezdetben levelezős hallgató voltam, majd a nappali tagozaton tizennyolc évvel fiatalabbak közé ültem a padba.

Nehéz volt az öt év, valóságos pusztai vándorlás két haza között. Már családos emberként a régi, biztos állások, ismeretségek elhagyása és egy új, ismeretlen terület meghódítása között a teljes kiszolgáltatottságban megtanulhattam az Istentől való függés csudálatos biztonságát. Noha rengeteg egyéb más munka kellett, hogy mögöttem álljon, mégsem a körülményekre, hanem egyedül az Isten hűségére támaszkodhattam családommal együtt. Többek között olyan kiváló tanárok tették minden kétséget kizáróan fontossá a teológia szeretetét és szépségét, mint *Bolyki János*, *Szűcs Ferenc* vagy *Karasszon István*, akiket ma már kollégáimnak nevezhetek.

Az egzisztenciális fordulat mellett az intellektuális váltás sem volt könnyű. A vizuális világ, amelyben otthonosan mozogtam, szinte semmilyen nem hasznosult a teológiai tanulmányok rigorózusan verbális területén. A szövegek értelmezése és a szövegben történő megnyilvánulás egy egész másfajta gondolkodás elsajátítását tette szükségessé. Az alkotás vágyát nem lehet elfojtani az emberben, ezért történt meg az, hogy amit elhagytam a vizualitás terén, azt a verbalitás műfajaival helyettesítettem. Így a dramaturgiát, valamint a képes megjelenítést a prédikáció alapelvevé tettem az üzenet tartalmának közvetítése céljából. Egyébként pedig a teológia és a művészet kapcsolatának területén fedeztem fel gyakorlandó hivatásomat. E felismerés felszabadító élmény volt számomra. *Paul Tillich*, *Karl Barth*, *Rudolf Böhren* és *Hans Urs von Balthasar* munkáit megismerve különösen a teológiai esztétika művelésére szántam el magam.

A filmszalaggal történő munka, ahogy a hangszalaggal együtt csévéltem a vágóasztalon előre és hátra, meg-megvágva és összeillesztve, arra a látásmódra tanított meg, hogy életünk is egy filmszalag részeként fut, s éppúgy egy rendezői elv mentén meghatározott dramaturgiája van. Ez a tapasztalat módosította bennem a szokványos időszemléletet, s arra a belátásra jutottam, hogy mindenkinek érdekében áll, sőt létkérdése saját magának és közösségének a dramaturgiájával foglalkozni. Ha másért nem, legalább annak fejlesztésére, hogy mi a rendeltetése a világtörténelem hatalmas színpadán.

Augustinus írja valahol, hogy a történelem olyan, mint egy zenemű, *Kálvin* pedig festett képsorok egymásutánjának nevezi, de abban egyetértetek, hogy megérteni csak a vége felől lehet. Ez pedig eszkhatologikus szemléletet jelent, mely szerint a jövőt (futurum) nem tudhatjuk, de az eljövendőt (adventus) ismerjük a Jézus Krisztus által bemutatott Isten országa tekintetében. A retrospektív időszemlélet megtanít úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jutva, a beteljesedés felőli küldetésben értelmezzük őket, és megbízásainkat töredékes, torzó életünkkel teljesítsük, míg a sófárt meg nem fűjjük az angyalok.

■ DR. BÉKÉSI SÁNDOR

Lelkiismeretünk ünnepe

2009. március tizenötödike

Félix József

Március idusán kedves vendégek látogatnak meg. Öreg '48-as honvédek népesítik be szobámat. Ülnek és hallgatnak, várják, hogy a legfiatalabb belekezdjen közös nótájukba.

Az egyszerű hódmezővásárhelyi fényképész, Plohn József 1903-ban a még élő, az 1848-as forradalomban harcoló katonákról készített felvételeket. Idős férfiak tekintenek ránk a megkopott képekről. Fáradt, tiszta-szép arccal és szakadozott, szegényes ruhában; itt-ott fölcillan a hősiesség helytállásért kapott régi kitüntetés... Bizonyára visszagondolnak a dicső múlt, de tekintetük a jövőbe néz, ahogy megörökítette őket az örökítő szerkezet.

A 154 katonameger közül 89 nevét ismerjük, s legtöbbjük kétkézi férfi volt. De akad néhány mesterember is közöttük, mint a régi evangélikus családból származó és az egyházat önzetlenül segítő Félix József.

Önként és fiatalon mentek el a honvéd hadseregbe, nemzetőrségbe, hogy védjék hazájukat, és ott legyenek a szabadságharcban, a Délvidék forró küzdelmeiben. Tették a dolgukat, s zokszó nélkül szenvedték a le-

vert forradalom megaláztatásait. Szemükben virrasztó lángként égett 1848 emléke, mint életük legszebb eseménye, soha nem múló csodája.

Nézem elszoruló szívvel a tiszta arcú öregeket. Ma is sugároznak ezek a nemzetörképek, annyi év távolából dörvenye csillagként világítanak.

De látjuk-e őket? Figyelve régi századok lázas éjszakáit, meghalljuk-e Kossuth földrengéses szavát? Vörösmarty fájó szívveréssorait? Arany János gyötrődő balladáit? Mi maradt belőlük százhatvanegy év alatt az ölelő földben? Mi maradt az elevenen gödörbe rúgott ifjú emberből: Petőfi Sándorból?

Egyre kevesebben vagyunk, akik mondjuk, mutatjuk, hol szavalt a költő, melyik ablakba integettek föl fehér kendővel Kossuth Lajosnak. Hol volt Széchenyi István utolsó pesti lakása... Lassan nem lesz, aki meg tudja mutatni az elnéptelenedett falvakban a katonasírokhöz vezető ösvényt. Hányan tudjuk még és merjük kimondani: amit 1848–49-ben vitt végbe a magyarság, az a legnagyobb tette az államalapítás óta!

Diószegi Sándor

Huszár Pál

A magyar nép túlnyomó többsége ereklyénél is többet őrzött meg március forradalmából és harcából a szíve és tudata mélyén. A cári orosz intervenció élet-halál küzdelmünket eltiporhatta, a szabadság-magyarság-európaiság szimbiózisát megteremtő 1848-as örökség azonban túlélte a 19. és 20. század legszörnyűbb diktatórikus rendszereit.

Soha nem volt a magyarság olyan veszélyben, mint most. Olyan ez a veszély, mint amikor Magyarország három részre volt szétszakítva. Nadasokba rejtőztek a megmaradtok, gyönyörű anyanyelvünket az ott bujdosók őrizték. Mohács-nép voltunk, búvópataksziget... És hogy mik leszünk, kik, rajtunk múlik: ma élő utódokon.

Illyés Gyula szerint a „magyarság nem pusztuló és nem halálba menő, hanem olyan történelmi szenvedésektől meggyötört nép, amelyik képtelen volt eddig betölteni mindazt, amire küldetése volt”. A 21. század elején, március szent tizenötödikén aligha kívánhatunk többet, mint hogy beteljesüljön, ami eddig nem sikerült!

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

A csikósok ezredese

Amikor 1848 októberében Kossuth megbízta Lenkey Jánost a Hunyadi huszárezred megszervezésével, ugyancsak morfondírozott magában az ezredes, miért rendelték vissza a harctérről.

Ő volt az a Lenkey kapitány, aki az év tavaszán százharminc huszárt vezetett haza Galiciából a magyar forradalom védelmére. „De hiszen mindenki csak dicsérte a századom vitézségét – gondolta magában. – Még az ellenség is két farkasoknak nevezett bennünket... Kossuth azt mondta, nehéz feladatot bíz rám, és tessék, idevezényelt Nagykőröstre, hogy tanítsam meg a gatyás, lajbis paraszt- meg csikóslegényeket verekedni az ellenséggel. Ez hát az a fontos, nehéz feladat? Igazi katonának való cselekedet ezekben a nehéz időkben?”

Bezzeg néhány nap múlva megváltozott a véleménye. Ezek a legények ugyanis nagyon jól tudtak bánni a lóval, igaz, arról fogalmuk se volt, melyik végén süll el a puská. A kardot meg úgy fogták, akár a csépfadarót. Volt is velük baja annak a néhány kiképző altisztnak, akiket az ezredeshez vezényeltek. A felszerelés is egyre készült. Nem volt nyereg a lóra, kevés volt a kard meg a pisztoly.

Egy nap aztán különös ötlete támadt Lenkeynek. Fölpattant a lovára, és meg se állt a gyakorlótérig, ahol éppen egy század huszár tanulta a hadi tudományt. Keménykötésű, lóra termelt Duna-Tisza közti legények voltak valamennyien. Néhány nap alatt betörték a környék földbirtokosaitól vásárolt három-négy éves csikókat, csak a fegyver állt még sütni a kezükben.

– Csillag fiam! – szolt az altisztnak Lenkey. – Mutasd meg ezeknek a fiúknak, hogyan kell a pisztolyt fogni katonai módra! Te meg, huszár, figyelj, mert lehet, hogy ettől függ majd az életed az első csatában!

– Figyelők, naccságos úr! – vágta össze a bokáját a huszár.

– Ejnye, Kovács huszár, hát nem megmondtam kendnek, hogy az a válasz: „Igenis, ezredes úr”? – ingatta a fejét az altiszt.

– Hát, ha kendnek így jobb, nekem teljesen mindegy...

– Hová valósi vagy, fiam? – kérdezte tőle az ezredes mosolyogva.

– Ide, Szentmártonba.

– Ott is özne, mint Szegeden?

– Úgy beszél az embör, ahogy az annyátú tanúta...
– Igazad van, édes fiam, nem is kell

szégyellni az izes magyar szót! És a karikással tudsz-e bánni?

– Én-é? Csikósbujtár vagyok én, naccs... izé, ezredes úr! Má' honné tünnek!...

– No, lássam! Körülnézett a legény, aztán elmosolyodott, mint aki talált valamit.

– Tűzön fő' kend egy papírt arra a bukorra, innét lévösözöm!

Az őrmester ugrott, rátűzött egy papírlapot a bukor ágára. A legény meg kettőt suhintott, egyet kanyarított, s a papírlap kettévágván hullott a földre.

– No, altisztek, sorakozó! – vezényelt Lenkey. – Ti megtanítjátok ezeket a legényeket a karddal, pisztollyal bánni, Kovács huszár pedig megtanít benneteket arra, hogyan kell a karikással kiemelni az ellenséget a nyeregből. Ha elfogadsz tanítványnak, én is beállok közétek.

– E' hát – bólintott a legény. – No, ide figyeljenek kendtök! De ájjanak messzebb égymásti, nehogy kicsapják égymás szömit, mer' akkó aztán nízhetnek ám a lukonn!...

– Látod, fiam, ez lesz a legfélelmetesebb fegyverünk – mondta az ezredes Csillag Jakabnak. – Rózsa Sándor szabadcsapata is ezzel verekszik a Délvidéken. Fut előlük az ellenség, akár a nyúl. Az a mi ezredünk legvitézebb százada. Igaz, hogy régi katonákat nem fogadnak maguk közé, meg a parancsot se hajlandók végrehajtani, de ha szépen kéri őket, mindent megcsinálnak. Holnaptól a karikást is vegyék föl a fegyverek listájára!

Gyorsan híre ment a dolognak, s a nagykorúsiak úgy emlegették Lenkeyt, hogy „a csikósok ezredese”.

Néhány hét múlva szétszortották a legényeket. Egyik század Komáromba ment, a másik az északi hadtesthez, a harmadik a Délvidékre. Mindenütt vitézül megállták a helyüket. Az osztrák vasasok jobban féltek a karikásuktól, mint az ágyúgolyótól.

Amikor 1849 tavaszán Lenkey János – már tábornokként – kitört az ostromzár alá fogott Komárom várából, akkor is a Hunyadi-huszárokat vezette az ellenségre, és néhány óra alatt elűzte az osztrákokat a Csallóközből. Mikor Damjanich tábornok – aki jó barátja volt – gratulált neki a győzelemhez, elmosolyodott, és csak ennyit mondott:

– Tudod, János, én voltam a csikósok ezredese...

■ T. ÁGOSTON LÁSZLÓ

A Gellért-hegyi Citadella

A valaha létezett legimpozánsabb magyar csillagda – a Gellért-hegyi csillagvizsgáló, az Uraniae – 1815-ben kezdte meg működését. Avatásán három uralkodó, az osztrák császár és magyar király, az orosz cár és a porosz király is tiszteletét tette. Az 1849-es szabadságharc hadászati eseményei azonban megpecsételték sorsát. Bár romjaiban egy ideig még állt, eredeti funkcióját sohasem tölthette be újra.

A pusztulást gyorsította, hogy idővel egy új építmény „kebelezte be”. Maradványai köré a Gellért-hegy mai látványosságát, jellegzetes, bár művészi szempontból nem túl jelentős városképi elemét, a Citadellát emelték a megszálló Habsburgok, hogy innen ellenőrizzék a rebellis szabadságra vágyó, de erejében és büszkeségében katonai erővel megtört tartomány fővárosát. Az 1852-

ben Kasselik Ferenc tervei szerint emelt erődöt ugyanis az abszolutisztikus uralom a fővárosi lakosság megfélemlítése eszközének tekintette. Építészeti kialakítása is ezt szolgálta, nevéből is ez adódik, az olasz eredetű szó ugyanis „fellegvárat, magaslati erősséget” jelent, bástyákkal, aljában ágyú- és csapatfelállítási céljára kialakított sík körrel.

Az építmény funkciója a kiegyezés után alapvetően megváltozott: 1895-ben erődjellegeté megszüntetése mellett a főváros tulajdonába került. A második világháború időszakában azonban komoly hadászati szerepet játszott, Budapestet a szovjet előrenyomulástól védő magyar és német egységek légvédelmi bázisaként szolgált, föld alatti kazamatákkal, raktárakkal, kórháznak is helyet biztosítva.

Napjainkban az innen élénk tárló gyönyörű kilátásról híres, a Várhegy és a Duna-part panorámájával egyetemben a világörökség része. Állapota azonban leromlott, sokat hallani engedély nélküli építkezéseiről, szomszédságában sokszor zibvásári a hangulat, az erődbe való belépés pedig az igencsak borsos jegyárak miatt meggondolandó egy átlagos magyar család számára.

Szomszédságában áll a Szabadság-szobor, világháborús katonai eszközök tekinthetők meg, az erődítményen belül Budapest, az Uraniae és a Citadella történetét bemutató tárlat, az 1944-es viszonyokat idéző panoptikum, valamint szálloda, étterem és kávézó várja a – jellemzően külhoni – turistákat. Az 1848–49-es forradalomra és szabadságharcra azonban szinte már semmi sem emlékeztet.

■ REZSABEK NÁNDOR

„A migráció nem probléma, hanem lehetőség”

Utrechti beszélgetés dr. Nagy Dorottya evangélikus lelkésszel

► „Jó itt most magyarnak lenni” – hangzott el Szűcs Ferencnek, a Károli Gáspár Református Egyetem professzorának ajkáról tavaly december 16-án az Utrechti Egyetem szenátusi terme előtt. A jogos büszkeségre ritka esemény szolgáltatott okot: 2008 utolsó hónapjának harmadik hetében három magyar teológus doktorált Hollandiában. Egyikük Nagy Dorottya evangélikus lelkész, aki *Migráció és teológia* című, angol nyelvű értekezését védte meg a nagy hírű intézményben. Az új teológiai doktort a helyszínen kérdezte HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR.

– Tizennyolc év Erdélyben, öt év Magyarországon, egy Hongkongban, azután hat Hollandiában. Mit jelentettek ezek az állomások az életében?

– Az állomás észlelésének a feltétele az oda vezető út tudatosítása. Az én estemben az út, az utak a körülöttem lévő világot tágtították. Az állomások pedig a táguló körök határvonalán helyezkedtek el. Ezek az állomások segítettek megtapasztalni azt, hogy a föld kerek, s hogy valóban emberek lakják; olyanok, amilyen én vagyok.

– Miként, milyen céllal került Hongkongba, majd Hollandiába? Kérem, foglalja össze röviden eddigi pályáját!

– A hongkongi év az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folytatott tanulmányaim szerves része volt. Negyedéves hallgatóként egy nemzetközi teológiai ösztöndíjjal kerültem a világ ama csodás helyére. Egy éven keresztül a kontextuális teológia kérdéseivel, valamint kínai egyháztörténettel és rendszeres teológiával foglalkoztam. A gyakorlati évet az irsai evangélikus gyülekezetben töltöttem. 2002 óta élek és dolgozom Hollandiában lelkészként és teológusként. Doktori disszertációm készítését hivatalosan 2004-ben kezdem, előtte a Stipendium Bernardinum elnevezésű alapítvány jóvoltából folytathattam teológiai, antropológiai és sinológiai tanulmányokat, ugyancsak Hollandiában.

– Szűcs Ferenc professzor nemcsak a református teológusok miatt utazott Utrechtbe, van köze az Ön dolgozatához is.

– Így igaz, disszertációm bírálójaként volt jelen a védésen. Annak idején, a rendszeres teológiából tett szigorlati vizsgám után arra biztattott, hogy a rendszeres teológia határozza meg akadémiai munkásságomat.

– Kik segítették értekezése elkészítésében?

– Az általam kutatott téma összetettsége miatt három témavezetőm volt: prof. dr. J. A. B. Jongeneel, az Utrechti Egyetem nyugalmazott missziológusa, prof. dr. Anne Marie Kool, a Károli Gáspár Református Egyetem missziológusa és dr. Kim Kwong Chan, a Hongkongi Egyetem antropológusa és missziológusa. Mindhármuknak elismeréssel tartozom.

– Négy éven keresztül csak úgy lehet kutatni egy témában, ha valaki teljes elkötelezettséggel szánja oda magát a munkájának. Mi indította erre a feladatra?

– A feladat kikristályosodásának, illetve vállalásának hosszú a története, és természetesen elválaszthatatlan az említett táguló köröktől. Diplomamunkámat készítve kezdtem el

foglalkozni a magyarországi kínaiakkal. Számomra akkor még az volt a kérdés, hogy mi az egyház szerepe a Magyarországra bevándorlókkal és különösképpen a Magyarországon élő kínaiakkal kapcsolatban. Az elkészült dolgozat a missziói attitűd mellett tette le a voksot. Ez a konklúzió számomra viszont nem volt kielégítő. Éreztem, hogy valami „nem stimmel”. Hogy nem szabad olyan nagy szavakkal, mint amilyen az „egyház” és a „misszió”, könnyelműen megválaszolni a bevándorlás, a népvándorlás kérdéseit. Ráadásul a misszió fogalma igencsak vitatott mind egyházi, mind akadémiai körökben. Ez az elégedetlenség ösztönzött arra, hogy jobban, alaposabban elmélyedjek a témában.

– Migráció és teológia – valójában mit takar doktori disszertációjának a címe?

– A cím mögött egy kétszázötven oldalas értekezés található. Alatta pedig az alcím: „A magyarországi és romániai kínai keresztyén közösségek esete a globalizáció-kontextusban.” Vagyis a dolgozat a globalizációt választja keretként, és a vizsgálódás középpontjában a migráció során létrejött keresztyén közösségek állnak. A főcím rámutat arra, hogy az értekezés tudatosan teszi egymás mellé a migráció és a teológia fogalmát. A kiinduló kérdés tehát az, hogy mi köze van e két fogalomnak – jelenségnek – egymáshoz. A mindennapi életben mikor és hogyan találkozik e kettő?

A globalizáció mint kontextus azt jelenti, hogy úgy tekintünk a világra, mint szövetre, mégpedig mint egyének és közösségek által alkotott szövetre. Rendkívül nagy az ember felelőssége annak a világnak az alakításában, amelybe születtünk, és amelyben élünk. A keresztyén/keresztyén ember életvitelét, a közösség szövéseinek módját az Istennel való viszonya határozza meg. Ez a viszony az alapja minden egyéni és közösségi megnyilvánulásnak. A globalizáció tehát sohasem lehet személytelen. A globalizáció annak tudatosítása, hogy

a földet emberek lakják, és hogy a földi viszonyok alakítását – a társadalmi, gazdasági, politikai változásokat – Isten nagymértékben az emberek kezébe adta.

A szövet képénél maradvá: szálak találkozásáról van szó. Vagyis a globalizáció emberi találkozásokról szól. A találkozás pedig úgy jön létre, hogy az emberek mozognak; az embernek lába van, nem pedig gyökere. Az ember mozgását nevezzük migrációnak. Szaknyelven az ingázás is migrációnak számít, értekezésemben azonban csak a nemzetközi migrációval foglalkoztam, hiszen ott jelentkezik a nagy teológiai problémák. A nemzeti hovatartozás, egy adott terület birtoklása, vallásos találkozás, az idegengyűlölet, vendégszeretet, identitás mind olyan kérdések, amelyek e témát érintik. A migráció szembesítést is jelent migránsok és nem migránsok között. A kérdés az, hogy ebből a szembesítésből lesz-e találkozás, s ha igen, akkor milyen.

Nos, a migráció és a teológia elsősorban ebben a két körben találkozik. A nem migráns – rossz szóhasználat: helyi – keresztyének a migránsok jelenlétét problémaként értelmezik, és különböző megoldásokon dolgoznak: a migránsok beillesztése a helyi társadalomba, mielőbbi hazatérésüknek a segítése, diakóniai vagy missziói szolgálat és így tovább. A találkozás azonban szinte mindig a migránsok migráns létét hangsúlyozza. A találkozások alapja soha nem a keresztyén/keresztyén hit.

Migránsokról a migráció és teológia találkozásánál elsősorban létkérdés. A migráció közben a keresztyén ember folyamatosan saját létének, vándorlásának kérdéseivel foglalkozik. A felmérések arra engednek következtetni, hogy a keresztyén migránsok számára a migráció nem probléma, hanem lehetőség, és sok esetben felelősséggel meghozott döntés. A nem migráns fél migrációértelmezése ilyen értelemben provoka-

tív. Ugyanakkor a migráns fél viszonyulása sokban hasonlít a nem migránséhoz: például missziói vagy diakóniai tevékenységet kezd a másik fél köreiből. Mindebből félreértések sokasága származik, és teológiai találkozás érdekében nem jöhet létre a két fél között.

A tanulmány kimondja, hogy a két kategória – migráns és nem migráns – használata jogos és eredményes mindaddig, amíg ez a saját körökön belül történik. Mihelyt azonban a felek ezekkel a címkéikkel próbálnak közeledni egymáshoz, nem lesz igazi találkozás. Miért? Mert a migráns és nem migráns kategóriák használata a „másság” tényét nyomatékosítja, ezáltal automatikusan vagy az egyik, vagy a másik felet felsőbbrendűnek, erősebbnek, hatalmasabbnak, tehetősebbnek, jobbnak állítja be. Az emberek közötti találkozások feltétele azonban az egymás mellé rendeltség. Ezért disszertációm egy régi parancsolatról töröltem le a port. A „Szeresd felebarátodat, mint magadat” parancsolatról van szó, amelyet én tudatosan „Szeresd felebarátodat, mert ő olyan, mint te!” formában fordítottam.

A magyar *felebarát* szóban már nem érzékeljük azt, ami a héber eredetiben nagyon is benne van. A héber szó jelentését pontosabban visszaadja az angol *neighbour* vagy a német *Nächste*, amit magyarul „szomszédnak”, „a mellettünk lévőnek” fordíthatunk. Röviden: a migránsok és nem migránsok találkozására vonatkoztatva a nagy parancsolat azt mondja, hogy szeressem a mellettem lévőket, a szomszédságomba kerülőket, mert ő olyan, mint amilyen én vagyok. Ez a fajta megközelítés pedig azt feltételezi, hogy a keresztyén migránsok és nem migránsok közötti találkozás a teremtettség szintjén történik; ez pedig az abszolút egymás mellé rendeltség. Ez, nem pedig a felületesen értelmezett misszió vagy diakónia jelenti az első lépést az igazi találkozás irányába.

A doktori disszertáció a magyarországi és romániai kínai keresztyén közösségek példájával szemlélteti, hogy a fent leírt folyamatok a gyakorlatban hogyan működnek, és mi az, ami egyedi jelenségeként észlelhető. Az értekezés ugyanakkor természetesen figyelmet fordít a nagyobb egyházi szervezetek – Lutheránus Világszövetség, Egyházak Világtanácsa, római katolikus egyház és így tovább – migrációval kapcsolatos teológiai dokumentumaira is.

– Mennyiben segítheti az elkészült tudományos munka migránsok és nem migránsok egymásra találását a mindennapokban?

– A doktori cím hivatalosan is kötelez arra, hogy viselője a tudomány és a közelet szolgálatában álljon. Jelen esetben a tudományos munka rávilágított arra, hogy mennyire bonyolult a migráció és a teológia találko-

A témaválasztás önmagában is felkiáltójel. Keresztyének/keresztyének, figyelem! Olyan időkben élünk, amelyekben ismét népvándorlás zajlik. Ha komolyan vesszük az egyén és közösség szerepét és feladatát a világ szövetének alakításában, akkor keresztyén/keresztyén emberként nem mindegy, miként gondolkodunk a migrációról, a migránsokról, a mellénk, közelünkbe érkező emberekről. Hiszen a mi nézetünk, vélekedésünk is alakítja a közgondolkodást, a migrációs politikát. Fontosnak tartom, hogy ki-ki a maga kis migráns vagy nem migráns körében beszélgesse, vitatkozzon, gondolkodjon erről a kérdéssről.

Ha pedig egyén és közösség arra a felfedezésre jut, hogy a keresztyén/keresztyén migránsok olyanok, mint ők maguk, s ha a migráns keresztyének/keresztyének is hasonló megállapításra jutnak, akkor lesz találkozás. Akkor nem az lesz a kérdés, hogy ki volt az adott földterületen előbb, vagy hogy melyik nemzet magasabb rendű, avagy hogy miként győzhető le az idegenektől való félelem, hanem az a kérdés, hogy mi, keresztyének/keresztyének együtt, egymás szomszédságában élve, ugyanazt a területet benépesítve miként lehetünk áldássá egymás és mások számára; hogy miként járulhatunk hozzá környezetünk, lakóhelyünk jólétéhez.

Bár annak vizsgálata nem volt disszertációm feladata, hogy mindez a gyakorlatban miként valósulhat meg a mindennapokban, úgy gondolom: a nagy dolgok sokszor – legtöbbször – kis közösségekben kezdődtek, s amikor túl nagygyá nőttek, sokszor – legtöbbször – elveszítették az erejüket. A „Szeresd felebarátodat, mert ő olyan, mint te!” parancsolatparafraíz is csak ilyen kicsi, nem túl nagyra nőni kívánó közösségekben értelmezhető.

– A doktori cím megszerzésével egy szakasz bizonyára lezárult az életében. Mik a tervei a jövőre nézve?

– A doktori cím megszerzése az alapkövetelményként értelmezhető. Akadémiailag minden jogosítványom megvan arra, hogy tovább építkezsem, s ezt én örömmel és lelkesedéssel teszem. Egyelőre egy úgynevezett posztdoktori projektben dolgozom, és közben itt-ott tanítok, előadok és publikálok. A disszertációm könyv alakban 2009 áprilisában kerül a piacra.

Nos, ez az akadémiai fonal. De előbb voltam lelkész, mint doktor; lelkészi hivatásom továbbra is benne él. Jelenleg ez vasárnapi szolgálatokban és egy lelkipályozói – lelkészi – állásban kap formát. Hogy egy év múlva hol leszek, és egészen pontosan mivel fogok foglalkozni, nem tudom. Eddigi életem tele volt váratlan fordulatokkal. Megyek, s mint minden keresztyén, út lenvőnek vallo magam. S az út az én esetemben gyakran jár tényleges helyváltoztatással.

HIRDETÉS

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem március 26-án, csütörtökön 9 és 16 óra között szervezi meg *Ültessünk-e almafát?* – *Felelősségünk a jövőért* című konferenciáját. A részletes program megtalálható a <http://teol.lutheran.hu> internetes oldalon. A konferencia minden résztvevőjét szeretettel meghívjuk a programban szereplő ebédre. Résztvételi szándékát – a hússal készült vagy vegetáriánus étel iránti igényének feltüntetésével –, kérjük, március 18-ig juttassa el hozzánk (teologia@lutheran.hu). Az ebédjegyeket a konferencia napján vehetik át mindazok, akik igényüket kérésünknek megfelelően előre jelezték.

„Csakazértis-hálaadás”

▶ **Jelentős anyagi és fizikai erőt mozgattak meg az elmúlt esztendőben Zalaistvádon az időszerűvé vált templomfelújítás megkezdése érdekében. A közgyűléstől igényelt támogatás zsinati elfogadásának tudatában március 8-ra az egyházközség hálaadó napot szervezett, melyre meghívták a pályázat elkészítésében részt vevő szakembereket és a távolabb élő gyülekezeti tagokat is. A szépszájú gyülekezet nagy várakozással tekintett az esemény elé, jóllehet időközben arról érkezett hivatalos értesítés, hogy egyházzunk költségvetéséből mégsem futja a tervezett felújítás támogatására...**

A délelőtti folyamán Roszik Gábor hirdette Isten ígését Zalaszentgróton és az anyagyülekezet istentiszteletén. A harminc évvel ezelőtt e gyülekezetekben szolgáló lelkész Keresztelő János vallomásából kiindulva helyez-

te a gyülekezet szívére a ma is aktuális kérdést: „Milyen színben akarod látni a világot, és meglátod-e benne Krisztust, az Isten Bárányát?”

Délután került sor az eredetileg eltervezett „felújítás előtti templombúcsúztató istentiszteletre” és azt követően szeretetvendégségre.

„Nehéz ígét választottam, de nehéz is a helyzet” – kezdte igehirdetését Szemerei János esperes, aki a szőlőmunkások példázata (Mt 20,1–16) alapján prédikált. Mint elmondta, az egyházat is elérte a válság. A néhány napja még biztosnak látszó támogatás ebben az évben elmarad, mert a beruházási támogatásokat át kellett csoportosítani. „Tervünk, vágyunk és imádságunk az volt, hogy átadjuk a templomot a felújító munkásoknak, de most csalódottság van a szívünkben. Nem hiába jöttünk azonban ma össze. Csalódottságunk olyan, mint a szőlőmunkások csalódottsága. Lehetőségünk az, hogy első lépésként fejezzük fel: nem vesztesek vagyunk, hi-

szen Isten a tenyerén hord bennünket. Ellát annyival, amennyivel élhetünk. A második lépés, hogy hálát tudjunk adni azért, ami van. Van templomunk, megajándékozottak vagyunk az igehirdetéssel és a szentségekkel, és él a gyülekezet! Nem felejtett el Isten, hanem újabb lehetőséget adott, hogy újuljon Zalaistvánd népe belsőleg, Isten iránti szeretetben” – szögezte le prédikációjában az esperes.

Koczor György, a gyülekezet lelkésze köszönetet mondott a tervezőknek, kivitelezőknek és a gyülekezet építési bizottságának a kitartó és lelkiismeretes munkáért és a gyülekezetnek az erő feletti adakozásért. Megerősítette, hogy nem adják fel, és keresik az új lehetőségeket. Most azonban a kőműveskalapácsot, melyet az építőmunkásoknak akartak átadni, Isten kezdi használni, hogy a mi életünket újítsa.

Végül az énekkar fogalmazta meg a gyülekezet választát: „Térj be, Jézus, hozzám! (...) Építsd fel a templomod!”

■ Z. I. D

Északi orvostalálkozó

▶ **Immár hagyományosnak mondható, hogy dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke évről évre találkozóra hívja egy-egy hivatás képviselőit az együtt gondolkodás, a kapcsolatépítés céljával. Az evangélikus polgármesterek, művészek és tudósok után az Északi Egyházkerület elnöksége március 5-én a kerület evangélikus orvosait látta vendégül a püspöki hivatalban.**

A múlt csütörtöki találkozót dr. Fabiny Tamás Kol 4,14 alapján tartott interaktív áhítata nyitotta meg. Igihirdetésében az egyházkerület püspöke felvillantotta az Ő- és az Új-szövetség „orvosképeit”. A hagyomány szerint Lukács evangélista is orvos volt, és mint orvos Jézus Krisztusban is a gyógyítót látta, aki nem „csak” a testi bajokra hoz gyógyírt, mert „nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek” (Lk 5,31). Ez a szemléletmód határozza meg a teológus és az orvos munkáját is.

A nyitóáhitat után dr. Cserháti Péter főorvos, egyházkerületi felügyelőhelyettes tartott előadást az egészségügy mai helyzetéről, összehasonlítva hazánkat számos nyugat-európai ország egészségügyi rendszerével. Az előadó továbbá bemutatta, milyen tervek születtek eddig az evangélikus kórház megalapítására, és felvázolta a mai lehetőségeket.

Az előadást követő fórumbeszélgetést dr. Szebik Imre bioetikus vezette. Résztvevői, dr. Kullman Lajos főigazgató főorvos, Cserháti Péter, valamint dr. Münich Béla főorvos, a szolnoki gyülekezet felügyelője az egyház és az egészségügy összefüggéseit vitatták meg. Teret kapott a magyar orvosihiány kérdése, a három fő hivatás (papi, orvosi, tanári) kapcsolata és e pályák mai helyzete. Mintegy felhívásként elhangzott, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház a betegápolásban és a beteglátogatásban nagyobb szerepet vállalhatna. A találkozót kötetlen beszélgetés zárta, melyben személyes eszmecserekre nyílt mód.

■ CZÖNDÖR ISTVÁN

Az egészség napja Győrött

▶ **Ötödik alkalommal rendeztek egészségnapot a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központban. A március 2-i gazdag programmal a helyes életmódválasztásra, életmódváltásra igyekeztek biztatni a diákokat.**

A már hagyományos nap keretében például az élelmiszer-adalékokról, a légszennyezés egészségügyi következményeiről, a helyes fogápolásról, a masszázsjó játékony, továbbá a dohányzás káros hatásairól, az alkoholfogyasztás és a drogozás veszélyeiről, a mentálhigiénéről, a stresszről hallhattak előadást, illetve beszélgethettek a diákok. A helyes életmódválasztást, életmódváltozást szorgalmazó foglalkozásokat – többek között – orvos, pszichiáter, lelkész, kortárs képző, egészségügyben dolgozó egykori péterfys diák tartotta.

Természetesen nem csak egyetlen napot szentel az intézmény az egészségnevelésnek, a környezettudatos magatartás megismertetésének. Nemrégiben nyertek ötmillió forintot a környezetvédelmi minisztériumnak a Környezet és energia operatív program keretében kiírt pályázatán. A támogatott, hosszú távú program része – egyebek mellett – a helyi környezeti, természeti problémákkal kapcsolatos érzékenységi kialakítása, a természet szeretetere

A Péterfy-iskola nyolcadikos lányainak dr. Papp Zsolt szülész-nőgyógyász beszélt a győri tiniambulanciáról

nevelés, természetvédelmi, környezetvédelmi problémákkal kapcsolatos ismeretek átadása, a környezetetika hatékony fejlesztése az intézményben.

A nap megnyitóján Hallgatóné Hajnal Judit igazgató Mózés első könyvét idézte: „Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen! Azután ezt mondta Isten: Nektek adok az egész föld színén minden maghozó növényt és minden fát, amelynek maghozó gyümölcse van: mindez legyen a ti eledetek. (...) És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.” Ezek az ígék képezik egyttal az iskola környezeti nevelési programjának mottóját is.

■ GÜLCH CSABA

Szövött metaforák

Polgár Rózsa művészetéről Pestszentlőrincen

„Korán megértettem: nem élek véletlenül. A Teremtőnek célja van azzal, hogy életben maradjam” – mondta Polgár Rózsa Munkácsy- és Kossuth-díjas, nemzetközileg ismert kárpitművész a Lőrinci Értelmiségi Teaház (LÉT) március 3-i alkalmán. Nagy fájdalomra utalt, hiszen gyermekkorában egy bombázás során elveszítette harminckét éves édesanyját s kis híján saját életét is.

kereszt hirdeti. A Tisztelet Magyarországnak egy mellényt ábrázol, s egy szép Magyarországot látat. Az oltárképek is gyönyörűek, melyek a balatonfüredi, a hévízi, illetve a rákoshegyi evangélikus templom számára készültek, és a gyülekezetekkel közös tervezés eredményeként születtek... Hosszasan lehetne még folytatni a művész kárpitjainak ismertetését.

A művész elsőként a szövés történetéről, technikájáról szolt, majd bemutatta azt a portréfilmet, amelyet a Magyar Televízió készített életéről, munkásságáról 2001-ben, amikor elnyerte a Kossuth-díjat. Gazdag művészeti élményt jelentett az egybegyűlteknek, hogy miközben látták az egyes alkotásokat, hallhatták Polgár Rózsa ismertetőjét arról, mit, miért és hogyan dolgozott bele az anyagba – hitét, hazaszeretetét, emberségét, szelídségét ugyanis mind-mind beleszötte kárpitjaiba.

A Gyűrődés például azt fejezi ki, ahogy a textil, amelybe belegyűrjük fájdalomunkat, velünk együtt él. A Babatarkó a gyermekkor szép világát idézi. A család a legnagyobb ajándék, ez jut kifejezésre az Anyaságban – a kiterített karú kismamaruhára dobott gyereking az egygy olvadást és elszakadást egyaránt magában foglalja. Az Esernyő című alkotás tökéletes térhatású, és sokak csodálkozására az esernyő nem külön kellék, hanem a kárpitba van beleszöve. Az átlótt, nemzetiszínű csíkkal ellátott, összetekert Katonataró figyelmet: vigyázni kell a törékeny békére.

Férje külföldi szolgálatban töltött éveit alatt a művész kint élő magyarokkal is találkozott, megismerte a felejteni és beilleszkedni akaró „szerencsétlenebbek”, valamint az identitásukat vállaló „boldogulók” sorsát, s ezt több munkájában, közöttük a Vándortarisznyában is megörökítette.

Legismertebb műveinek egyike, a Himmusz a milicentenáriumi évében készült, és a reménységet szólaltatja meg: a haza oltárára terített Magyarország-térkép vörösben ég, az emberek a fényt keresik, a kiutat a

A pestszentlőrinci evangélikus gyülekezetben tartott alkalomra Polgár Rózsa férjével, D. dr. Harmati Bélával érkezett (képünkön a művész nőbajján). A nyugalmazott püspök elmondta, hogy maga is belenevelődött a textilművészetbe, mivel akkor házasodtak össze, amikor Rózsa elkezdte tanulmányait az Iparművészeti Főiskolán. Az évek során neki is része volt a munkában – tudhatták meg tőle a jelenlévők –, amikor például a csak Svájcban kapható molyirtott anyagot szállította haza, amikor kalapácsot, létrát ragadtott egy-egy kiállítás előkészítésére, vagy amikor emelte a csöppet sem könnyű szövészeket.

Az est házigazdájának, Korányi András lelkésznek a kérdésére, hogy milyen üzenetet kaphatunk 2009-ben, Polgár Rózsa így válaszolt: „Az elmúlt évszázadok nyomot hagytak rajtunk. Az ember válságban van, hiányoljuk a megértést és a szeretetet. A tehetség parányi lámpás, amely bevilágítja azt a teret, amit elér. Mindenki kapott talentumot, amit használhat a közösség érdekében. Az egyháznak rengeteg tennivalója van, a hitet és a bizalmat kell erősítenie az embereken.”

A Lőrinci Értelmiségi Teaház márciusi alkalmát böjti áhítattal zárult. Ebben Harmati Béla Mt 16,21–23 alapján arra mutatott rá, hogy az üdvörtörténet titka az isteni kell: az, hogy Krisztusnak szenvednie, meghalnia, feltámadnia kell. Számunkra is van Istennek akarata, amely sokszor különbözik a miénktől, ezt mégis meg kell látnunk. Nem mi irányítjuk az életünket, de Jézus, az isteni kell velünk vándorol utunkon.

■ HULEJ ENIKŐ

HIRDETÉS

A Magyarországi Luther Szövetség budapesti tagozatának tavaszi előadásai sorában dr. Zsugyel János közgazdász, főiskolai docens tart előadást Luther közgazdasági nézetei – a kalmárkodásról és uszorról készült iratai alapján címmel a Deák Téri Evangélikus Gimnázium könyvtárában (Budapest V., Sütő u. 1.) március 19-én, csütörtökön 18 óra és 19.30 között. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Felelősségvállalás a teremtett világért

► **Honlap indítása, felmérés a gyülekezetek jelenlegi helyzetéről és a teremtett világ megóvása érdekében vállalt feladatairól, hálaadó imahét és egy hozzá kapcsolódó pályázat meghirdetése – mindezek a 2008 őszén alakult Ararat teremtésvédelmi munkacsoport ez évre vállalt céljai, melyeket a gyülekezetekért és a gyülekezetekkel együttműködve szeretnének megvalósítani.**

A most induló honlappal (*ararat.lutheran.hu*) elsősorban azoknak a közösségeknek szeretnénk segítséget nyújtani, amelyek a teremtésvédelmének tudatosabb megélése iránt kötelezik el magukat. A gyülekezeti alkalmakat és az otthoni hétköznapokat egyaránt szem előtt tartva próbáltunk összegyűjteni olyan írásokat és ötleteket, amelyek egy-egy istentiszteletre vagy bibliaóra való készülés során hasznosak lehetnek, de akár az oldalt böngészve is tartalmas kikapcsolódást nyújthatnak.

A teremtéstudatos gondolkodásra és az azt megvalósító életvitelre több szempontból is szeretnénk felhívni a figyelmet.

Az *Evangelikus Élet Üzenet az Aratról* című rovatának hasábjain hat éve folyamatosan megjelenő írásokat témakörök szerint csoportosítva gyűjtöttük össze honlapunkon: fenntartható közösség, egészséges életmód, teremtésvédelem, ökológia, jeles napok és kultúra, evangélikus táborok és fesztiválok. Több mint száz kérdésről olvashatók rövidebb-hosszabb

írások, egy-egy kérdést gyakran több szerző által, különböző szemszögből is megvilágítva.

Hírt kívánunk adni minden olyan eseményről, amely a teremtésvédelem témájával foglalkozik – akár egyháziunk keretein túlmutalva is. Emellett szeretnénk minden olyan egyházi kezdeményezést is bemutatni, amely – legyen bármilyen kicsinek tűnő cselekedet – a teremtéstudatos életmód felé mozdítja el egy közösség életét, mert sok példaértékű kezdeményezés létezik evangélikus gyülekezeinkben.

A munkacsoport most indítja el az *Agenda 21* elnevezésű programot, amelynek első lépése egy, a gyülekezetek körében végzett felmérés, feladatai között szerepel továbbá a *teremtési ünnepkör* előkészítése is. Mindkettőről folyamatosan tájékoztatást adunk a honlapon.

A honlap *ötletárába* meditációkat és imádságokat, elsősorban keresztény irodalmi illusztrációkat, hitoktatási segédanyagokat és a környezettudatos életvitel megvalósításához konkrét gyakorlati ötleteket gyűjtöttünk össze.

KODÁCSY-SIMON ESZTER összeállítása

Emellett közzé tesszük számos hazai és külföldi weboldal elérhetőségét, olyanokét, ahol bővebben található további segítség mindezekhez a kérdésekhez. Olyan könyveket és filmeket ajánlunk továbbá, amelyek földünk mai helyzetével és keresztény felelősségünk kérdésével foglalkoznak. Az evangélikus egyházi dokumentumok között eddig a Lutheránus Világszövetség, valamint az amerikai és a német evangélikus egyházak nyilatkozatainak részleteit jelentettük meg.

A teremtésvédelem témája több szempontból is kritikus kérdés. Egyesek szerint a környezetvédelem ügye nem keresztény téma, mások viszont a megvalósításhoz keresik a gyakorlati ötleteket, sokan pedig úgy érzik, egyedül – egyenként vagy kis közösségeként – keveset tudnak tenni a teremtett világ megóvása érdekében. A gondolatcserének, az ötletekről való beszélgetésnek szeretnénk helyet adni virtuális kávézóinkban, ahol kizárólag „fair trade” termékeket kínálunk.

■ KODÁCSY-SIMON ESZTER

Felhívás plakátpályázatra a teremtés ünnepe alkalmából

A Magyarországi Evangélikus Egyház Ararat teremtésvédelmi munkacsoportja a 2009. évi teremtésünnepe alkalmából plakátpályázatot hirdet az alábbi feltételekkel:

Az ünnepkör és a pályázat témája: „A hét nap csodája”.

A pályázathoz egy darab A/4-es méretű plakátot kell elkészíteni.

A stílus és a technika szabadon választható.

A pályázatot két korosztályban hirdetjük meg: az 1–6. és a 7–12. évfolyamosok csoportjában.

Minden résztvevő csak egy alkotást küldhet be!

Az alkotás hátoldalán kérjük feltüntetni a pályázó nevét, postai levelezési címét (ha van, e-mail címét), életkorát, iskolája nevét és címét, valamint az alkotás címét.

A pályázatot egy példányban kérjük megküldeni az alábbi címre: Déli Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala, 1088 Budapest, Puskin u. 12.

A beküldött pályaműveket nem küldjük vissza.

Beérkezési határidő: *április 20.*

A legjobb pályázók táborozási lehetőségben, illetve könyvjutalomban részesülnek, továbbá műveiket megjelentetjük és kiállításokon mutatjuk be.

A teremtés ünnepével kapcsolatban információ található az *ararat.lutheran.hu* honlapon, a pályázattal kapcsolatban további felvilágosítás kérhető az *ararat@lutheran.hu* címen.

Agenda 21

„Mit tegyünk, atyámfiai...?” (ApCsel 2,38)

Azoknak, akik felelősen gondolkodnak a világ jövőjéről, fenntarthatóságáról, egyáltalán a teremtésvédelem lehetőségeiről, és gyülekezeti tagként azt élik meg, hogy borús gondolatokkal magukra vannak hagyva, nincs olyan elérhető kör számukra, amelyben megoszthatnák másokkal töprengéseiket, új lehetőséget kínálunk.

Mérjük fel, hol állnak gyülekezeteink teremtésvédelmi, környezetvédelmi szempontból! Mit tettünk eddig gyülekezeti szinten, és mit tehetünk még? Miben kellene mielőbb elhatározásra jutni, és mi az, amiben kétséges, hogy az elkövetkező években képesek vagyunk előbbre jutni?

A tisztánlátás és a könnyebb áttekinthetőség érdekében az Ararat munkacsoport, melynek elsősorban az a feladata, hogy összefogja, lelkesítse és koordinálja az egyházon belül folyó teremtésvédelmi munkát, elkészített egy kérdőívet, ezt *Agenda 21* néven adja közre. (Ez az

eredetileg az ENSZ által 1992-ben Rio de Janeiroban *Környezet és fejlődés* címmel rendezett konferencián elfogadott akcióprogram, és a 21. század kihívásait és feladatait fogalmazza meg, ösztönözve a helyi szintű kezdeményezéseket.)

Bátorítjuk azokat a gyülekezeti tagokat, akik úgy érzik, hogy kellő támogatás mellett képesek arra, hogy gyülekezeti együtt gondolkodást kezdeményezzenek annak az anyagnak a segítségével, melyet most közreadunk: indítsanak el saját gyülekezetükben produktív, hosszabb távú tervezést, alakítsanak ki cselekvési ütemtervet.

Ízelítőül néhány azokból a szempontokból, melyekre a kérdőív rákérdez. Mit tettünk például a természetes növényzet védelme érdekében; az ivóvízhasználat csökkentéséért; a talaj szennyezésének csökkentéséért; a belső terek zajszigetelése érdekében; a templom hőszigetelése ügyében; a szén- és fátüzelés kiváltása érdekében; a templom, a lakás és a termék ener-

giatakarékos megvilágítása érdekében; a hulladék szelektálása ügyében; a környezetet terhelő vegyszerek használatának mérsékléséért? Az adott kérdés kapcsán hetes skálán jelölhető be az a szint, melyen az adott kérdésben a gyülekezet jelenleg áll, illetve amit 2008-ig tett, és amit 2014-ig tervez. Ha a gyakorlatban nem képes cselekvésre, mert anyagi és egyéb lehetőségei nem engedik meg, akkor a lelki, szellemi értelemben vett cselekvési szándék is feltüntethető a kérdőívben.

Kérjük azokat a testvéreinket, lelkészeket és nem lelkészeket, akik az *Agenda 21* programnak az egyházunkon belüli megismertetésében és érvényesítésében szeretnének szerepet vállalni, azt a saját gyülekezetükben is megismertetni, jelezzék ezt az Ararat munkacsoportnak!

Az *Agenda 21* kérdőív letölthető az Ararat munkacsoport honlapjáról.

■ RÉZ-NAGY ZOLTÁN *lelkész, az Ararat munkacsoport tagja*

A hét nap csodája

Az Ararat munkacsoport által kidolgozandó téma a *teremtés hét napjának csodája*. A tervek szerint segédanyagként – a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának égisze alatt – a nyár elején megjelenik egy füzet, amelyet szeretnénk minden gyülekezethez eljuttatni. Ebbe a kiadványba teljes istentiszteleti liturgiát, a kijelölt igeszakaszokhoz írt meditációkat, imádságot, irodalmi és képzőművészeti illusztrációkat szeretnénk összegyűjteni, továbbá útmutatásokat, ötleteket adni a környezetvédelemnek a mindennapi életben alkalmazható gyakorlatához. Mindennap szeretnénk egy-egy környezeti elemre (mint a víz, a talaj vagy a növénytakaró) fókuszálni, hálát adva a Teremtőnek annak értékeiért, szépségeért, valamint felhívni a figyelmet a jelenlegi veszélyhelyzetekre és a lehetséges – általunk is megvalósítható – megoldásokra.

A munkacsoport célja, hogy olyan anyagot adjon a lelkészek, gyülekezeti vezetők kezébe, amelyet az ajánlott időponton túl egyéb alkalmak – hittanórák, bibliaórák – során is használni lehet, és alapul szolgálhat egy-egy beszélgetéshez vagy akár a családi, egyéni elcsendesedéshez.

A tematika fő vázát az Ararat munkacsoport tagjai dolgozzák ki, de szeretnénk bevonnunk református és ortodox testvéreinket is a munkába. A hálaadó imahét (vagy imanap) pedig a teljesebb ökumené jegyében is megvalósítható, hiszen a Magyar Katolikus Egyház a közelmúltban nagy formátumú anyagot adott ki e témában, *nagy értékű bibliai háttérrel, szintén felhívva a hívek figyelmét a teremtés megóvásának szükségességére.*

Fontosnak tartjuk a fiatalok szerepét a környezetvédelem terén, ezért szeretnénk az evangélikus középiskolákat is bevonnunk az imaheti alkalomba a maguk lehetőségei által. Először lépésként pedig, kapcsolódva az imahét témájához, plakátpályázatot hirdetünk meg. (*Bővebb információ a mellékelt pályázati felhíváson.*)

Célunk, hogy a teremtési ünnepkör megélése gyülekezeti életünk részévé váljon, színesítve azt. Reméljük, hogy ehhez a készülő anyaggal sikerül segítséget is nyújtanunk.

Minden meghirdetett programról folyamatos tájékoztatást adunk a honlapon.

■ JCsCs

JERABEK-CSERÉPES CSILLA FELVÉTELEI

► **A tavaly szeptemberben hagyományteremtő szándékkal megrendezett ünnepi alkalom folytatásaként idén szeptember 27-én Zuglóban kerül sor a teremtés ajándékaiért való hálaadásra. Az istentiszteletet a Magyar Televízió is közvetíti majd. Ebben az évben azonban – csatlakozva az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózatnak, illetve az Egyházak Világtanácsának ajánlásához – az ökumenikus imahéthez hasonlóan egy nyolcnapos szorozatot hirdetünk.**

A szeptember 27-i „felütés” után – szeptember 28. és október 4. között – hétnapos ökumenikus együttlétre szeretnénk buzdítani a lelkészeket és a gyülekezeteket. Ennek lezárása a sok gyülekezetben már évtizedek óta megélt vagy esetleg néhány éve bevezetett aratási hálaadás lehetne. (Október 4. egyben az ökológia művelőinek és a környezetvédelemnek a védőszentjeként is tisztelt *Assisi Szent Ferenc* ünnepe is a katolikus egyházban.)

A MAHEM-től az EKME-ig

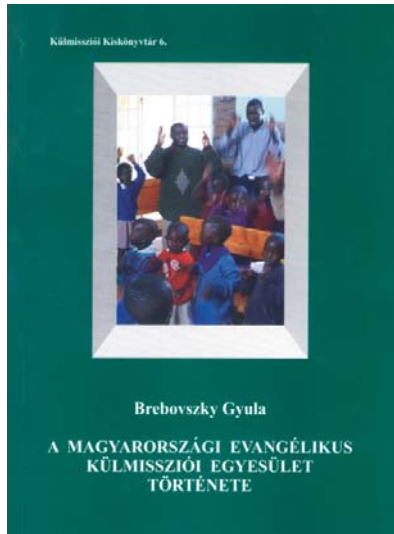
► **Különös idegen szavak? Netán valami kitalálás játék feladványai? Egyik sem. Hogy pontosan mik is szerepelnek ezen írás címében, az kiderül a magyar evangélikus külmisziói munka százéves történetét feldolgozó kötetből. Brebovszky Gyula nyugdíjas lelkész szépen kidolgozott, izgalmas könyve nemrégiben jelent meg *A Magyarországi Evangélikus Külmisziói Egyesület története* címmel.**

Hosszú, többéves vajúdas után éppen száz éve született meg a Magyarhoni Ágostai Hitvallású Evangélikus Misszióegyesület 1909. február 2-án Pozsonyban. Ez volt a MAHEM. Hogy miért éppen Pozsonyban? Egyszerűen azért, mert 241 jelentkező tagból 175-en pozsonyiak voltak. Itt volt a megnyitó istentisztelet és a gyűlés. S lassan, az évtizedek múltával innen tevődött át a munka és a vezetés súlypontja Budapestre.

Az egyesület a lipcsei evangélikus misszióhoz csatlakozott, azt támogatta szerény módon. De voltak kiküldöttjei is. A történet első fázisának „csúcsa” *Kunos Jenő* evangélikus lelkész kiküldetése volt, aki hét évig élt feleségével és ott született gyermekeivel Kínában, és a helyiek között hirdette az evangéliumot. Sajnos hazajönni nem tudott, mert amikor lejárt szolgálati ideje, itthon megváltoztak a körülmények, nem kapott útlevelet haza, ezért Amerikába ment, ahol

mindenki, aki ismerte, „a miszionáriusnak” hívta őt.

Ma már kevesen emlékeznek arra, hogy Nagytarcsán 1948-ban elindult egy külmisziói intézet, ahol több évfolyamban leányok és fiúk készültek a külmiszió szolgálatába. Két évig közöttük volt e sorok írója is. S talán még csak *Radnóti Ilonkát* említeném, aki később Brebovszky Gyula felesége lett.

1952-ben aztán bezárták a missziói intézetet. Az intézmény megszűnt, de a misszió, Isten ügye tovább ment. Mindig is voltak egyházunk vezetői és gyülekezeti tagjai között olyanok, akik ezért az ügyért imádkoztak. Voltak konferenciáink is, és elhangzottak – itthon és külföldi kiküldetésben egyaránt – előadások is a misszióról.

1991. november 7-én – éppen Brebovszky Gyula szervezésével, hitével

és lelkesedésével – újraalakult az egyesület *Evangélikus Külmisziói Egyesület* (EKME) néven. Egyre többen csatlakoztak hozzá, és eljött az idejük új kiküldötteknek is: a *Bálint*, a *Jó* és a *Mesterházy* házaspár képviselte a világ több részén a magyar külmisziói egyesületet és még inkább a misszió Urát.

Így érkezünk el a századik évfordulóhoz, a Deák téren tartott ünnepi megemlékezéshez, és ebből az alkalomból jelent meg a szóban forgó könyv is. E kiadvány nemcsak leírás, hanem a missziói tüztől áthatott kötet, bizonyágtétel arról a Krisztusról, aki elküldte tanítványait a világ minden tájára. Az érdekesen megírt kötet sok fényképet is tartalmaz mindazokról, akik a külmiszió ügyét akár vezetőként, akár pártolóként hordozták.

A százéves egyesület történetéről szóló munkát mindenkinek jó szívvel ajánljuk, aki a 20. századi ébredés, a bel- és külmiszió ügyére kíváncsi, és köszönjük Brebovszky Gyulának, hogy a kötettel nemcsak az egyesületet, hanem egész egyházunkat megajándékozta.

■ KEVEHÁZI LÁSZLÓ

Brebovszky Gyula: A Magyarországi Evangélikus Külmisziói Egyesület története (Külmisziói Kiskönyvtár 6.). Az egyesület kiadása, Budapest, 2009. Ára 1000 forint. A kiadvány megrendelhető az EKME lelkési elnökénél, B. Pintér Mártánál: EKME, 1085 Budapest, Üllői út 24.; e-mail: marta.pinter@lutheran.hu.

Az órasmester

Mogorva ember volt az órá. Szemmel láthatóan nem szeretett a kuncsaftokkal foglalkozni, de mert csak meg kell élni valamiből, hát becsületesen kiszolgált mindenkit.

Ő a munka embere volt. A szerkezeteket szerette, a rugókat, ingákat, fogaskerekeket, a parányi csodás mechanikákat. Akkor érezte igazában jól magát, ha munkaasztala fölé görnyedve, szemén az elmaradhatatlan nagyítóval a javításba temetkezhetett. S mert ügyes kezű ember volt, nem csak órák javításával foglalkozott. Ha kellett, kicserélte az elemet a távirányítóban, és apróbb ékszerjavításokat is elvállalt.

Egy medált vittem hozzá. Valóban szép darab, osztrák iparművész munkája. Leheletfinom foglalatra szerelt hat apró borostyángömb formáz egy keresztet. A gömbök egyike elhagyta a helyét.

Az órák még a szokványos „Segítetek?” kérdést sem tette fel, mikor megálltam a csepp eladópult mellett. Mindössze letette okulárját, és kérdően rám tekintett. Bizonyára megzavartam egy pompás svájci szerkezet reparálásában.

– Jó napot kívánok! – kezdtem zavartan. – Ezt a függőt szeretném megragasztatni. Leesett egy gömb, gondoltam, megcsinálja. Talán nem nagy ügy, bár már két helyen nem vállalták el.

Arra gondoltam, a kelleténél kicsit hosszabb beszéddel talán sikerül oldanom a fagyos hangulatot. Az órák azonban nem figyelt rám. A sérült keresztet nézte, úgy tűnt, mint aki lélekben már javítja is, bizonyára már tudta, hogy fogja megcsinálni. Gondolatban már a kezei között forgatta az új munkadarabot. Majd átvette, s csak ennyit mondott:

– Sétáljon egyet!

Nem esett nehezemre a megfellebbezhetetlen utasítás végrehajtása, annál is kevésbé, mert a közelben egy kellemes kávézó hívogatott.

Talán fél óra múlhatott el, amikor visszatértem. A mester szokott testtartásával görnyedt munkaasztala fölé, előtte a lámpája meleg buráján pihent, szaradt a meggyógyított kereszt.

– Van valami doboza? – kérdezte a szokott, nyers stílusában, miközben átnyújtotta az ékszert, és visszaült a helyére.

– Nincs – válaszoltam –, egy kis papírzacskóban hoztam. Menyivel tartozom?

– Semmivel – mondta. – A cég ajándéka.

– Biztos? – hebegtem bizonytalanul. – Biztos – mondta határozottan, s felém sem fordulva ismét munkához látott, jelezve ezzel, hogy részéről az ügylet egyszer s mindenkorra lezárult, a beszélgetés véget ért.

Nem nagyon tudtam szóhoz jutni a szokatlan kedvességtől, de úgy éreztem, mégiscsak ki kellene valahogy fizetni, jöllehet nem volt nehéz belátnom, hogy ez a számla most rendezetlen marad. Már indultam volna kifelé, amikor eszembe jutott a nála tett legutóbbi látogatásom. Akkor a slusszkulcsomat javította meg gyorsan, pontosan, olcsón.

– Hát akkor nagyon köszönöm, s a múltkorit is. Azóta is kiválóan üzemel a kulcsom távirányítója – tettem hozzá búcsúzóul, majd némi tévovázás után elindultam kifelé.

Az órasmester megállt a munkával. Lassan felém fordította fejét, nem szólt egy szót sem, csak huncutkásan elmosolyodott. S szinte éreztem a hátamon a tekintetét, amint követett, míg kiléptem a kis üzletből.

■ GYARMATI GÁBOR

Kegyelemből élni

Istenen kívül az élet minden dolga arra tanít bennünket, hogy abból élünk, amiért megdolgozunk. Az lehet a tíéd, amiért megfizetsz: munkáddal, iz-zadsággal, fáradozással, teljesítményeddel.

Míndez rendjén van, de ha Isten felé is így akarunk közeledni, akkor annak sérülések lesznek a következményei. Az Istennel való kapcsolatunk nem a teljesítményünktől függ. Az életünkben minden kegyelemből van. Nem azért, mert megdolgozunk érte, vagy megérdemeljük – Isten ingyen ajándéka. Isten kegyelem által ment meg minket, és Isten kegyelemből áld meg bennünket. Isten kegyelemből tanít minket. Életünk minden dolga ajándék Istentől!

„De Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok...” (1Kor 15,10a)

Mi a kegyelem? Isten ajándéka nekem. Ha megkérdéznél tíz embert arról, hogyan lehet a mennyországba jutni, a legtöbben azt felelnék, hogy kemény munkával, jó cselekedetekkel és helyes étellel. De semmiképpen sem dolgozhatsz meg érte, nem érdemelheted ki vagy

vásárolhatod meg a mennyországba jutásodat. Nem tudsz elég jó lenni ahhoz, hogy egy tökéletes helyre kerülj.

A Biblia azt mondja, hogy csak egyetlen módon lehet a mennybe jutni: Isten ajándéka. *„...ha pedig kegyelemből van, akkor már nem cselekedetekért, mivel a kegyelem akkor már nem volna kegyelem.” (Róm 11,6)* A legtöbb vallás a következőképpen foglalható össze: tedd meg. De a Biblia pont az ellenkezőjét állítja: megtettétek. Jézus Krisztus megtette értünk kétezer évvel ezelőtt; csak fogadd el, mint egy ajándékot!

Hit által elfogadni. „Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék.” (Ef 2,8–9) Az üdvösség nem a teljesítményemen alapul, hanem Isten ígéretén. Nem is én érdememen, hanem Isten könyörületességén. Nem az én jószágomon múlik, hanem Isten kegyelmén.

■ ROBERT J. TAMASY
(Forrás: Monday Manna)

Déli harangszó Soltvadkertről

Március 17-én, kedden délben a soltvadkerti evangélikus templom harangja szól az MR1–Kossuth rádióban.

Vadkertre az első német és szláv nyelvű evangélikusok *Mária Terézia* uralkodása idején érkeztek. 1747-ben templomot és iskolát építettek,

amely 1760-ban a katolikusoké lett, majd a türelmi rendelet után a helyi református egyház vette birtokába.

Soltvadkert mai klasszicista stílusú evangélikus templomát 1837-ben szentelték fel.

■ MR-infó

HETI ÚTRAVALÓ

Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára. (Lk 9,62)

Böjt 3. hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi Jézus követésére irányítják a tekintetünket, ám ehhez nem kell „okularé” sem! Ha Keresztelő Jánossal együtt „szemem (oculi) állandóan az Úrra néz” (Zsolt 25,15), akkor megláthatom őt: „Íme, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűnét!” (Jn 1,29) „Jézus Krisztusban van a mi váltságunk az ő vére által: a bűnök bocsánata az ő kegyelmének gazdagsága szerint.” (Ef 1,7; Lk) Istenem, „hozzád emelem tekintetemet, aki a mennyekben lakozol. – Jusson színed elé az én imádságom!” (GyLK 758,1) Az Úr Jézus hívása még ma is hangzik: „Kövess engem!” (Lk 9,59) Ám a tanítványság akadály lehet az anyagi kényelem, a munka és a család is. Csak ha Jézus van az első helyen az életünkben, akkor lehetünk minden előfeltétel nélkül az ő alkalmas követői! *Luther* figyelmeztet: „Ha Krisztus követője akarsz lenni, ne panaszkodj az ő perleked, mikor méltatlanság esik rajtad, hanem törd el örömmel! Ne zúgolódj, hanem adj hálát Istennek, ki méltóvá tett, hogy hasonló légy a Krisztushoz!” Pál is felszólít: „Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei...” „Mert egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban...” (Ef 5,1.8a) És amikor közeledett keresztalálának ideje, Jézus elhatározta, hogy felmegy Jeruzsálembe; ezen az úton mondta az őt követő sokaságnak: „Ha valaki nem hordozza a maga keresztjét, és nem jön utánam, és nem leli az én tanítványom.” (Lk 14,27) Az önmegtagadás előzetes számvetéssel kezdődik: kit vagy mit szeretek jobban nála? Jób Istenéhez fordult újabb panaszával: „Miért nem bocsátod meg vétkeimet, miért nem nézed el bűnömet? Hiszen már a porban fekszem...” (Jób 7,21) A bűn meglátásán s megvallásán át eljutott a bűnbánatig, mert Isten kegyelmesen hozzá fordult, s megismertette vele magát: „Csak hírből hallottam rólad, de most saját szememmel láttalak.” (Jób 42,5) Az ismeretlen ördögűző nem követte a tanítványokat, a Mester mégsem tiltotta el tevékenykedésétől, „mert aki nincs ellenünk, az mellettünk van” (Mk 9,40). A farizeusok vakok voltak Jézus isteni hatalmának felismerésére és annak meglátására, hogy ő a megígért Messiás. Ám tanítványai sem voltak különbek? „Még mindig olyan keményszívűek vagytok? Van szemetek, és mégsem látok...” (Mk 8,17–18) Jézus követése „sem nem békés, sem nem mindenáron »családbarát« dolog” (lásd *Biblia magyarázó jegyzetekkel*, 1122. o.), „és aki nem veszi fel keresztjét, és nem követ engem, nem méltó hozzám. ...aki pedig elveszti életét értenem, az megtalálja azt.” (Mt 10,38–39) Jézus megismertli e kijelentését (lásd Lk 17,33), amikor Isten országáról s az Emberfia eljöveteleéről szól a tanítványoknak: „Éppen úgy lesz, mint ahogy Lót napjaiban történt...” (Lk 17,28) „...felesége azonban hátratekintett, és sóbálványá lett” (1Móz 19,26), mert noha ő már nem volt Sodomában, de Sodoma a szívében volt. Te ne tégy így, hanem „indulj az úton, előre nézz (...), / És az út végén Jézus fog várni!” (EÉ 560,1)

■ GARAI ANDRÁS

A SZERZŐ FELVÉTELE

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

VIII. országos evangélikus bábverseny

Még a nap elején

1. helyezett. A tengelici evangélikus gyülekezet Szivárvány bábcsoportja
 Felkészítő: Füller Tímea
 Cím: Kuglóf cica barátot talál – Dávid

2. helyezett. A büki és a szakonyi evangélikus gyülekezet bábcsoportja
 (felsősök és középiskolások). Felkészítő: Vargáné Giczi Nikolett
 Cím: Felülről nézve – Jézus születése

3. helyezett. A budapest-zuglói evangélikus gyülekezet bábcsoportja
 Felkészítő: Tamásy Tamásné
 Cím: Gyerekek – Sámuel

1. helyezett. A győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ bábcsoportja
 Felkészítő: Oberling Zsanett
 Cím: Testvérviszály – József és testvérei

1. helyezett. A piliscsabai evangélikus gyülekezet bábcsoportja
 Felkészítők: Nagy Panka és Kézdy-Brózik Vera
 Cím: Testvérek és József
 Ebben a csoportban Nagy Ákos (a sátor előtt középen) bábjátékos különdíjat kapott.

A zsűri a következő különdíjakat ítélte oda:

Az aktualitás különdíja
 A nagyvelegi evangélikus gyülekezet bábcsoportja. Felkészítő: Bajuszné Orodán Krisztina
 Cím: Káin és Ábel

A lelkes utánpótlás különdíja
 A büki és a szakonyi evangélikus gyülekezet bábcsoportja (alsósok)
 Felkészítő: Vargáné Giczi Nikolett
 Cím: Életem legnagyobb csodája – Az ötezer ember megvendégelése

A reményteljes kezdet különdíja
 A bányászterenyi-szűpataki evangélikus gyülekezet Hajnalszék bábcsoportja
 Felkészítő: Klenóczkyné Sulyok Anna
 Cím: József, a nagy álmodozó

A stílusos bábok különdíja
 A budapest-kelenföldi evangélikus gyülekezet bábcsoportja. Felkészítők: Nemes Ildikó és Petró Enikő
 Cím: Mózes

Benkóczy Péter, a házigazda kőbányai gyülekezet lelkésze kezdő-áhitatot tart

Kedves Gyerekek!

▶ **Albert és Pongrác lovagnak ismét a Tudás erdejében levő várnál van dolga: hét fordulóból álló lovagi tornán vesznek részt. Oldjátok meg ti is a nagyheti eseménysorozathoz kötődő feladatokat, és a megfejtéseket egyben, összegyűjtve küldjétek el a szerkesztőség címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár. A végén ajándékot kaptok.**

5.

Szakáll király a trónterembe hívatta a kancellárt.

– Hívatott, felség?
 – Igen. Ma a lovagok este fogják összemérni az ügyességüket. Azt akarom, hogy a vár mögötti tisztáson még sötétedés előtt rakjatok egy nagy máglyát, de egyelőre ne gyújtátok meg. Azt majd csak akkor, amikor a lovagok teljesítették a feladatot.
 – És meg lehet tudni a feladatról többet is?

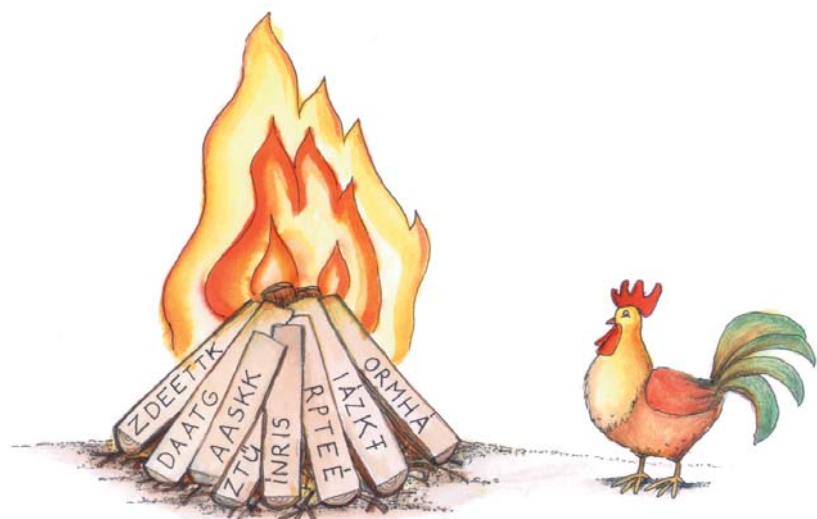
– Ahhoz a történethez fog kapcsolódní, amelyben Péter háromszor megtagadta Jézust, még mielőtt a kakas megszólalt volna.

– Akkor már értem. Péter is a tűz mellé telepedett a főpap udvarán, hogy átmelegedjék, hiszen csipős volt a hajnal, és fázott. Ahogy ott üldögélt, három ember is – közöttük egy szolgálóleány – felismerte őt. Azt mondták neki: „Te is annak az embernek vagy a tanítványa!” De ő mind háromszor letagadta. Akkor megszólalt a kakas. Péternek pedig eszébe jutott, hogy Jézus ezt már előre megmondta neki.
 – Ó, kancellárom, te kiválóan emlékszel a történetre! Ezen a tekercsen nyolc szót találsz. Ezek mind ezzel az eseménnyel kapcsolatosak. Írjátok rá

GYERMEKVÁR

őket a fahasábokra, de kevert betűrendben! A lovagoknak el kell olvasniuk őket, két szóból pedig megalkotják azt a mondatot, amely arra a kérdésre lesz megfejtés, hogy mit csinált Péter, amikor megszólalt a kakas.

A presbiterek szolgálata – helyzetkép a püspök szemével

Amikor együtt gondolkozunk a presbiteri szolgálat néhány aktuális kérdéséről, figyeljünk két összefüggésre. Tudatosítanunk kell, hogy az egyházi év melyik szakában járunk. Életünket nem egyszerűen a külső körülmények határozzák meg, hanem a Krisztus-év, az egyházi esztendő. A böjti időszakban élünk, ami felszabadítja az embert arra, hogy több ideje legyen befelé fordulni, önvizsgálatot, bűnbánatot tartani. Szembesülhet azzal, hogy vajon mennyire tudja az életét Isten kezében, mennyire van ott, ahol Isten szeretné őt látni.

Emellett van egy szekuláris kontextus is, amelyből nem lehet, nem szabad kiszakítani magunkat: krízis sújtotta világban élünk. Böjt és válság – a kettőből együtt, hiszem, az Úristen sok-sok áldást tud kihozni. A válság is esély, mert Isten azon keresztül is meg tud ragadni, és olyan pozitív fordulatot tud hozni, amely után talán egyszer még hálások is leszünk...

Helyünket és küldetésünket keresve az egyházban, először tisztázzuk, hogy mi az egyház. Ezzel kapcsolatban óriási a káosz a világban. Időnként még számunkra sem mindig világos az egyház fogalma.

A magyar elnevezés is félreérthető, ugyanis ott van benne a ház, egy épületet jelölő szó. A presbiterek döntő százaléka, többé-kevésbé, abban éli meg presbiteri feladatát, küldetését, hogy ennek a háznak a karbantartása, tatarozása rendben legyen. Sajnos a lelkészek is néha úgy tekintenek a presbiterekre, hogy ők építkezési vállalkozók, rosszabb esetben segédmunkások, hiszen a presbiter olcsóbban lapátolja a földet, vagy talicskázza a betont, mint a fizetett segédmunkás...

Valódi küldetésünk újrarendelésében segíthet egyházunk stratégiája, melynek már címe is sokat mond: *Élő kövek egyháza*. Szükségünk van stratégiára, mert különben az egyház hajója csak sodródik. Már maga a biblikus cím is korrigál: mi nem a templomkövek egyháza szeretnénk lenni. Büszkéek vagyunk, hogy harminckét új templom épült az elmúlt húsz évben, ez óriási eredmény. Ennél már csak az lenne nagyszerűbb, ha harminckét gyülekezet is alakult volna... Döntő fontosságú, hogy közösségeket, emberi kapcsolatokat építsünk.

Manapság divatos a *humán erőforrás* kifejezés, és ezzel kapcsolatban fontos, hogy az egyházunkban is fokozott hangsúlyt kapjon a képzés, továbbképzés, a lelkészeké éppúgy, mint a presbitereké. Ennek jele ez a révfülöpi hétvége is.

A lelkészi szolgálat egyik nagy kísérése, hogy túlértékeljük önmagunk jelentőségét. Erről árulkodik, hogy gyakran így fogalmazunk: „Isteniszteletet tartok, keresztelek, konfirmálok, ennyi meg ennyi hívem van... Én vagyok az egyháznak, a gyülekezetnek a motorja...”

Tény, hogy rengeteg múlik a lelkészi szolgálat mennyiségén és minőségén: mennyit látogatok, milyen a lelkigondozás, az igehirdetés. De fennáll a presbiteri szolgálatot is érintő veszély, hogy a lelkészek jelentős része még ma sem veszi komolyan, amit Jézus kétezer éve világosan megmondott: ez csapatjáték. Nem maratoni futóra van szükség, aki végigfutja a távot, aztán összeesik.

Nem szólóművészre van szükség, aki kiáll egy hangszerrel, és a publikum neki tapsol. Jézus követése, szolgálata döntően csapatjáték. Kórus-ének. Fontos megtalálni, hogyan lehetne javítani, erősíteni az összjátékot, az együttműködést lelkész és presbiterek, lelkészek és lelkészek, gyülekezetek és gyülekezetek között.

Ez utóbbi, a gyülekezetek közötti kapcsolatépítés is létszükséglet. Különben maguk a gyülekezetek is magányosak lesznek, elszigetelődnek. Nem veszik észre a nagy lehetőséget, hogy lehet egymástól tanulni, lehet egymást segíteni. Jó lenne a ma igen csak divatos jelszót komolyan venni: hálózatépítés!

Dr. Csermely Péter szavait szeretném idézni, aki úgy fogalmazott, hogy ma Magyarország úgy néz ki, mint egy pókháló bombatámadás után. Régi stabil szálak szétszakadtak: családok, generációk, falu- és egyházi közösségek. Meg kell tanulnunk újraszöni ezeket a szálakat gyülekezteti, egyházi szinten is.

Egy másik izgalmas kérdés egyházunkban a gyülekezetek és az intézmények kapcsolata. Nem könnyű eldönteni: vajon gyülekezeteink vannak, amelyek intézményeket tartanak fenn, vagy intézményeink vannak,

amelyek mellett gyülekezeteink megelvegetálnak?

Vajon a rendszerváltás óta nem „húztunk-e magunkra” túl sok intézményt? Egyre növekvő intézményhálozat, csökkenő gyülekezetek. Számos lelkészünk ma már inkább menedzser, mint lelképásztor. Intézményeink egyfelől nagy áldást jelentenek, de másfelől fel kell tenni a kérdést: vajon nem borult-e fel az egészséges arány, az egyensúly? Felelősen tisztázni kell: ki tart fent kit? Mit szabad valóban átvenni, átvállalni?

Egyházunk szórványhelyzete is kényes kérdés. Józanul be kell látnunk, hogy az evangélikus egyház létszámából következően nem tud minden településen ott lenni. Fel kell vállalnunk, hogy Isten sóként, kovászként, kicsiny mécsesként helyez minket a világba. Nem a méreteink adják meg értékünket, hanem hogy van-e még íze a sónak, tud-e még keleszteni a kovász, világít-e a még a mécses. Ahol ott vagyunk, ott viszont legyünk jelen, legyünk Krisztusra mutató jelek! Merjünk úgy élni, hogy kicsiny nyáj vagyunk, de nagy a pásztorkunk!

A szórványhelyzetben a presbitereknek óriási szerepük van abban, hogy segítsenek a lelkészeket megszabadítani annak a terhetől, hogy nekik kell mindenkit elérniük. Szép a bibliai kép, hogy az egyet sem szabad otthagyni. Csak az a kérdés, hogy meddig szabad tétlenül nézni, hogy lelkészek tönkremennek, fizikailag, lelkileg kiégnek. Vasárnaponként öt-hat helyre rohannak azért, hogy egy-két embert elérjenek. Vajon nem lehetne-e – éppen a presbiterek segítségével – autókál összegyűjteni a nyáját? Ezzel egyben nagyobb közösségi élményt is kínálnánk.

Vegyük komolyan, hogy a lelkészi humán erőforrással is felelősen kell gazdálkodni. Inkább kevesebb, de koncentráltabb alkalom kell, ahol a környezet is megfelelőbb: fűtött templom, megfelelő kántori szolgálat stb. Olyan istentiszteleteket kell teremtenünk, ahol jól érezzük magunkat, ahol megélhetjük az Istennel és egymással való közösség örömeit.

■ GÁNC S PÉTER

Írásunk a révfülöpi presbiteri továbbképzés február 27-én elhangzott előadásának szerkesztett változata.

Felügyelői konferencia

„Nem rejthető el a hegyen épült város” (Mt 5,14) – idén ezzel a címmel rendezte meg felügyelői konferenciáját a Déli Egyházkerület március 6–7-én a békéscsabai evangélikus kolégiumban.

Az eseményen – amelyen egyházi szakértők bevonásával az egyházi szolidaritásról, a gyülekezetek diakóniai felelősségéről és lehetőségeiről, valamint jövőbe mutató perspektívákról esett szó – közel száz-húsz gyülekezeti felügyelő, illetve gondnok vett részt.

A konferencia prezentációs anyagai megtalálhatók a kerület honlapján: <http://del.lutheran.hu/portlekek/letolthetosegedanyagok/felugyeloi-konferencia-2009>.

■ SMIDÉLIUSZ ANDRÁS felvétele

Mi való – március idusára?

Az Invocavit vasárnapra (2009. március 1.) megjelent *Evangélikus Élet* 13. oldalán *Mi való a templomba?* címmel olvashatunk állásfoglalást mindhárom püspökünk aláírásával. Az dokumentum minősége, fajsúlya meg is felel az aláírók tekintélyének. Visszaemlékezve a középiskolában anno tanult formális logikára, kristálytisztá kategorikus szillogizmussal van dolgunk, amelyben az általános érvényű, minden vitán felül álló „felső tételből” származnak a konkrét helyzetre vonatkozó megállapítások. Ez a szigorú, kemény, gyémánt-tisztaságú logika mint követendő norma az írás erénye. (Bár minden új liturgikai kezdeményezés kiállná ezt a metsző kritikát!) Együttal azonban ez a cikknek a fogatkozása is:

1. Természetes, hogy a templomban bővli nem való. Küzdünk is ellene. Mégis kénytelenek vagyunk néha lenyelni a békát és eltűnni, mert a templomban a „legnemesebb anyag” maga az ember, a kisember, a szegény asszony, aki a megspórolt „két fillérrel” vásárolta Isten iránti hálából, meglepetésként a bonyhádi giccscsőtől azt a bárgyú tekintetű „jó pásztor”, amelyet ha nem engedek kitenni a hidasi templomba, örökre kizárom a német a gyülekezetből – amint erre egy oltárterítő kapcsán az egyik elődöm idejében már volt példa... „Mert szükséges, hogy botránkozások történjenek, de jaj annak az embernek, aki megbotránkoztat.” (Mt 18,7)

Mi történjék azokkal a gyülekezetekkel, amelyeknek – egyelőre – nem telt másra, csak „műanyag” (= elektronikus) orgonára vagy harmóniumra? Vagy mi történjék azon botfüllő-fahangú szolgatársainkkal, akik előre magnóra veszik a szórvány-istentiszteleten elhangzó korálokat, mert egyedül nem alkalmasak arra, hogy az éneket vezessék? (Áldott emlékü *Andorka Sándor* például.)

2. Az állásfoglalás több tekintetben figyelmen kívül hagyja templomaink építészeti adottságait.

Templomaink nagy része a türelmi rendelethez épült, ezek zömmel két egybekapcsolt térből állnak: egy (a nyolcszögű hasáb lapjaival határolt) centrális liturgikus térből és egy (a nyolcszögű hasáb három lapja helyén csatlakozó) „háromhajós” hosszaházból, amelyben a két „oldalhajó” fölött oldalkarzatok találhatók. Az oldalkarzatok mellvédjének kazettáit általában vándorpiktörök festményei díszítik (nem a korszak csúcshívonalán), és a két első kazettában nagyon sokszor *II. József* és *II. Lipót* sematikus portréja látható – igaz, nem a centrális liturgikus térben.

A türelmi rendelethez épült templomok késő barokk stílusúak; a barokkra – többek között – az isteni és a világi hatalom harmóniája jellemző. Ez azt jelenti, hogy a szószéklátárokon az isteni motívum (tetra-

grammaton, Bárány stb.) mellett az épület szimmetriatengelyében, a szigorúan vett, centrális liturgikus térben megjelenik a világi hatalom szimbóluma is. Bonyhádron például az oltár fölötti diadalív tetején a magyar címer az osztrák császári koronával. Legutóbb akkor kellett (Luther-rózsával, ott függ bekeretezve a szószék lépcsőjén) eltakarni, amikor *Rákosi* pajtás, *Sztálin* elvtárs legjobb tanítványa új címerrel ajándékozta meg hazánkat és népünket. A korona maradhatott, mert az nem a magyar...

A püspöki állásfoglalás értelmében ezeket el kell távolítani...

Figyelmen kívül hagyja az írás a gyülekezet – adott esetben fájdalommal megélt – történelmét. Az első világháborút követően sok templomban – így Bonyhádron is – ott van a háborúban elesettek emléktáblája, ha úgy tetszik, a centrális liturgikus térfalán. Távolítsuk el?

Ugyanezen EvÉlet-szám 7. oldalán látható a felsőszelei templomban a nemzeti trikolor a „Repülj, lelkem, keresd meg hazádat” felirattal. Nem volna – nem lett volna – pásztori magatartás kitalálni onnan.

Ugyanígy szeretetlenség volna a kitelepített gyülekezeti tagok emléktábláját elmozdítani onnan, ahol valaha velük volt teljes az úrvacsorai közösség...

A cikk megírásának aktualitása március idusának közelsége. Ünnepeink úgy, hogy száműzzük nemzeti jelképeinket onnan, ahol évtizedekig az egység tartozást jelentették? Hogyan egyeztethető össze mindez például *Haubner Máté* katedráljával és adventi körlevelével?

Hogy az állásfoglalás genezisének elhallgatott valódi oka, hogy egyes templomainkban megjelent a trikolor elődje, az Árpád-sávós zászló, a még ősbibb nemzeti jelkép?

Egyenesen leírhatták volna, hogy bizonyos körökben – lelkük rajta – rossz az akusztikája. Kár volt a véleményüket sandán elhallgatni mellé állni, az igazat nem vállalni, kertelni és ezzel a kikkel (ágyúval) a veréb mellé löni.

A svábokat egyébként – tanúsíthatom – a magyar nemzeti jelképek nem zavarják, sőt. Kitelepítettjeink első generációja követelte és végigkönyezte, ha itthon voltak, alkalomról alkalomra a magyar *Himnusz*-t. Tán csak nem azok véleménye a mérvadó, akik Szent István koronáját svájcsapkának minősítették? Higgyék el, Főtisztelendő Uram, azok véleménye akkor sem változik, ha a kedvükért valamennyien cigány- – pardon: roma- – kerekét hányunk.

■ KRÄHLING DÁNIEL (*Bonyhád*)

Az írás eredetileg a Fraternet lelkészek levelezőlistán jelent meg február 27-én.

A hónap könyve akció – március

Eric W. Gritsch: Isten udvari bolondja

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangélikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megrendelés esetén az adott hónapban 30%-os kedvezményben részesül. Eredeti ára: 2750 forint.

<http://bolt.lutheran.hu/>
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229
1085 Budapest, Üllői út 24.

Elhunyt Gyapay Gábor

Életének 85. évében elhunyt Gyapay Gábor történész, a magyar történelemtanítás meghatározó egyénisége, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium újjászervezője – közölte a család március 5-én a Magyar Távirati Irodával.

Gyapay Gábor nevéhez több gimnáziumi történelemtankönyv fűződik, ezenkívül ő a szerzője *A Budapesti Evangélikus Gimnázium története* és a – Bertényi Iván történésszel közösen írt – *Magyarország rövid*

története című kötetnek. Több mint fél évszázados pályája során tanított történelmet többek között a ma Óbudai Gimnáziumnak nevezett Martos Flóra Gimnáziumban, a Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Általános Iskola és Gimnáziumban és a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban, utóbbit ő szervezte újjá a rendszerváltás után.

Gyapay Gábor temetése március 17-én lesz a Farkasréti temetőben.

■ MTI

HIRDETÉS

Még nem tudja, hol táboroztasson a nyáron, hová szervezzen gyülekezeti hétfévét? **Tekintse meg a Mevisz kemenesmihályfai ifjúsági táborhelyét!**

A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) felújított kemenesmihályfai táborhelyére egész évben szeretettel várja gyülekezetek ifjúsági és gyermekcsoportjait, iskolai osztályokat és egyéb szervezésű ifjúsági és gyermekcsoportokat. Táborhelyünkön összesen harminc fő számára öt szobában (6 + 8, 10 + 4, 2 ágyas) kínálunk szállást.

Az egykori parókiából kibővített és átalakított táborhely csendes kis kemenesaljai faluban található Celldömölkötől öt kilométerre. A háznak hatalmas zöld kertje, nagy közösségi terme, a HACCP előírásainak is megfelelő melegítőkonyhája, illetve központi fűtése van. A csoportok számára a meleg étel egy celldömölki vendéglőből kiszállítva biztosítható, a hideg ételekhez az élelmiszer helyben előkészíthető. A közeli és távolabbi környék számos, többféle igénynek is megfelelő programlehetőséget kínál. Részletesebb információ a www.mevisz.hu/kemenesmihalyfa címen található. További információ és szállásfoglalás *Koltai Péternél* (20/770-3579; mihalyfa@mevisz.hu).

Az EvÉlet és a Luther Kiadó munkatársat keres

A Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója pályázatot hirdet szöveggyűjtői munkakör betöltésére.

A munkatárs feladata az *Evangélikus Élet* újságcikk-, valamint a kiadó könyvkéziratainak gondozása, a szövegek helyesírás, nyelvhelyességi, stilisztikai hibáinak javítása számítógépen, illetve papíron. Munkakörét teljes állásban látja el; heti munkaidőjét megosztva tölti az *Evangélikus Élet* szerkesztőségében, illetve a könyvkiadó részlegben. Elvárások: kifogástalan helyesírás, a mai magyar irodalmi nyelvi norma ismerete, jó fogalmazási készség, precizitás. A jelentkezők nyelvi-helyesírási teszten vesznek részt.

A pályázatok elbírálásánál előnyt jelent a kiadói szerkesztői, olvasószervezői, korrektori munkakörben szerzett gyakorlat, illetve az ilyen képzettség.

Bérezés: megállapodás szerint. A pályázatokat a jelentkezők szakmai önéletrajzával várjuk a Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24. címre. Az állás iránt érdeklődők további felvilágosítást a kiadó igazgatójától, *Kendek K. Péter*től kaphatnak (tel.: 1/317-5478).

Istentiszteleti rend • 2009. március 15.

Böjt 3. vasárnapja (Oculi). Liturgikus szín: lila.

Lekció: Lk 11,14–28; 1Kor 19,1–8. Alapige: 1Pt 1,17–21. Énekek: 188., 416.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyülekezés napja) dr. Csepregi Zoltán; du. 2. dr. Csepregi András (előadás) **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gáncs Péter; de. 11. (úrv.) Simon László; du. 6. (úrv., ifjúsági) Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor** 17. de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat)** de. 9. (úrv.) Benkóczy Péter; **IX., Haller u. 19–21., I. em.** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Károlyfalvi Zsolt; de. 11. (úrv.) Károlyfalvi Zsolt; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (családi) dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kendek György; **Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendek György, **XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kovács Áron; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kiestemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosszeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. dr. Korányi András; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. (úrv.) Lacknerné Puskás Sára; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Sztítás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Ima Genersich Antal kolozsvári sírjánál

► **Főhajtással tisztelegtek dr. Genersich Antal sírjánál március 7-én kora délután. A sír a Házsongárdi temetőben található, annak is a lutheránus részében. A professzor 1918. június nyegedikén halt meg Budapesten, de Kolozsvárt van eltemetve. Ez azért történt így, mert még életében úgy rendelkezett, hogy az általa mindig szeretett „kincses városban” helyezték örök nyugalomra. Halála idején az ország háborúban állt, és járványok is pusztítottak. Koporsóját szigorúan elkülönítve, külön vonaton szállították Budapestről Kolozsvárra.**

Dr. Genersich Antal életútja sajátos hidként ível át a reformkor nagy nemzedéke és a 20. század első két évtizede között, és egyben tipikus „Kárpát-medencei” pálya. Nagyszombatban született, abban a városban, amelyben a mai Semmelweis Egyetem elődjét megalapították kétszáznegyven évvel ezelőtt.

A Genersich család cipster, azaz szepességi szász família. A család „fellegvárának” számító Késmárkon születtek „a tudós Genersich testvérek”: *Keresztély* (1759–1825) evangélikus lelkész, történész és minéralógus, *János* (1761–1823) pedagógus, történész és a német nyelvű cipster irodalom úttörője és megteremtője, illetve *Sámuel* (1768–1844) orvos, Lőcse város főorvosa, botanikus.

Genersich Antal – Genersich János unokája – a pesti orvosegyetem elvégzése után két éven át külföldi tanulmányúton volt, és az akkori legnagyobbaknál dolgozott: *Recklinghausennél*, *Rokitanskynál*, *Ludwignál* és *Virchownál*. 1870-ben Kolozsvárra nyert kinevezést, ahol huszonöt éven át a kórbonctan professzora volt, és többször viselt fontos egyetemi tisztséget. Kolozsvári éve alatt aktív és meghatározó tagja volt az Erdélyi Múzeum Egyesületnek (EME). (Az EME, amelyet *gróf Mikó Imre* – „Erdély Széchenyije” – alapított, az idén ünnepli létrejöttének százötvenedik évfordulóját.)

Genersich Antal 1895-ben a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium a budapesti orvosi kar kérésére a kórbonctan professzorává nevezte ki az intézménybe. 1892-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd 1902-ben rendes tagjává választotta őt. Megbecsülését az is jelzi, hogy az 1910/11-es tanévben az egyetem rektora volt.

Ami életútját illeti, meg kell említeni, hogy Genersich Antal kisgyermekként vesztette el édesapját, gimnazista korában pedig elhunyt édesanyja is. Testvéreivel együtt az elárvult unokák gondozását, nevelését a szigorú, akkorra már megözvegyült nagyanyja végezte. Antal egyetlen kiutat látott a nagyanyai szigorból: az ernyedetlen, szorgalmas tanulást, hogy mielőbb önálló egzisztenciát teremthessen, segíthesse a rászorulókat.

Már elismert tudósként, akadémikusként is bizonytalanul ítélte meg önmagát. Nem volt teljesen meggyőződve arról, hogy kiemelkedő tehetséggel dicsekedhetnék. Sikereit szorgalmas munkálkodásával magyarázta a maga számára, noha számos megfigyelését, zseniális sejtését a 20. századi utódok fényesen igazolták.

Azok közé a tudósok közé tartozott, akik felelősséget éreztek a korabeli társadalom ügyei iránt. Saját tapasztalatából tudta, hogy a családok milyen sérülékenyek, részben a

kortársi közegészségügy hiányosságai miatt. Sokat tett az árvák támogatásáért. A rokonságába tartozó árvák taníttatását is – a felsőbb középiskolától a főiskolai és az egyetemi képzésig – következetesen magára vállalta. Mindenkor szorgalmazta az emberbaráti, társadalmi összefogást, és ilyen irányú önszerveződések.

Emberi magatartására jellemző, hogy időnként igyekezett társadalmilag, anyagilag segíteni az orvosi gyakorlatok során megismert, nehéz helyzetbe került egyéneket, családokat. Így fogadta kolozsvári házába *Szabó Dezső* szüleit gyermekeikkel együtt. (Az Eötvös Kollégium után sajátos pályát befutott író önéletrajzi visszaemlékezéseiben röviden több helyen is utal családjá patrónusára.)

A SZERZŐ FELVÉTELE

Genersich Antal közéleti szerepvállalásához szervesen hozzátartozott, hogy a városban, ahol élt és dolgozott, aktívan vegyen részt az evangélikus egyházközösségek vezetésében. Felügyelői, gondnoki tisztséget viselt, s e minőségében az iskolázás ügyét különös gonddal segítette, másrészt igyekezett a szociális feszültségeket enyhíteni.

Mindkét egyetemen – a kolozsvári és a budapestin – tevékeny szerepet vállalt a közügyekben. Többször töltötte be a dékáni tisztséget. Egyik rektori beszédében azt a ma is aktuális témát vetette fel, hogy a budapesti tudományegyetem és a Műegyetem között állandó együttműködés létesüljön.

A kortársak szellemes, nyílt embernek ismerték. Kiváló előadó volt. Professzori előadásainak a tragikus sorsú zseni, szepíró, *Csáth Géza* állított emléket egy nevezetes tárcájában. Az 1895-től Budapestben tevékenykedő, majd itt nyugalomba vonuló professzor alakját *Füst Milán* – aki a közelében lakott – örököltette meg nagy szeretettel. Az író így idézte meg őt:

„– Mit fog most csinálni a professzor úr? – kérdezte tőle egy hírlapíró.

– Rövid idő múlva meghalok – felelte a professzor.

– Miért kell már most erre gondolnia?

– Tudja meg, fiam, hogy én egész életemben mindig nagyon sokat dolgoztam. És azt is tudja meg, hogy egy öreg embert nem szabad megfosztani a munkájától, mert ha megteszik, akkor meghal.

És így lett. Hamar meghalt.”

Németh László (Iszony) és *Szabó Dezső (Életeim)* ugyancsak megidézte őt.

A Genersich Antal emlékének ápolására 1991-ben Budapestén létrehozott alapítvány kuratóriuma minden évben Genersich-díjat adományoz egy akadémikusnak, egy kimagasló életművel rendelkező pato-

lógusnak, a tudományos diákköri munkában kiemelkedő eredményt felmutató orvostanhallgatóknak, külföldön részesülhetnek továbbá Kárpát-medencei magyar orvosok. A díjakat a Semmelweis Egyetemen adják át ünnepélyes keretek között.

Genersich sírjának felújítását támogatja a Házsongárd Alapítvány. Tevékenységükről, céljaikról *Gergelyné Tőkés Erzsébet*et, a szervezet igazgatóját kérdeztük:

– Kolozsvár évszázados sírkertje, a Házsongárd, mint minden ősi temető, nemcsak a kegyelet helye, hanem a magyar kultúra panteonja is. „Itt áll a temető tanúnak, / Fejfáim magyar még a szó...” – írhatta *Reményik Sándor* 1920-ban. Mára már ez sem igaz. A mindent elborító be-

tonon egyre kevesebb a magyar felirat. Büntetlenül leverhetők, bezúthatók a régi kövek, átírhatók a nevek, lebonthatók a kerítések, „beköltözhetők” a kripták. A gazdátlan, megváltatlan sírokat felveri a gaz. Amit a szándékos rombolás, az „új honfoglalás” elkerül, azt a gondatlanság, közöny adja át az enyészetnek.

Ezen a helyzeten akartunk változtatni, amikor 1999-ben létrehoztuk a Házsongárd Alapítványt. Célunk, hogy magánszemélyek adományait, alapítványok támogatásait felhasználva évente néhány síremléket helyreállítsunk, másokat folyamatosan gondozzunk. Számlaszámunk, amelyre az adományokat fogadjuk, honlapunkon megtalálható – mondta az alapítvány igazgatója.

Kolozsvár kulturális életében jelentős szerepet játszik a Kolozsvár Társaság. Elnöke *dr. Kántor Lajos Széchenyi-díjas* irodalomtörténész, író. Tervekben szerepel, hogy évente megrendezik *Kolozsvár napját*, amely remélhetően az erdélyi tudományosság és kultúra kiemelkedő eseménye lesz.

Kántor Lajost azért is említhetjük ebben a tudósításban, mivel ő és családja „a sír őrizője”. A Genersich Alapítvány megalakulása előtt, de utána is a Kántor család – mint Genersich leszármazottak – ügyelt és ügyel Genersich Antal örökségének ápolására.

A sír meglátogatásakor március 7-én jelen voltak az EME képviselői, rokonok, leszármazottak, valamint Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzatának – amely ugyancsak támogatta a sír felújítását – képviselőit *dr. Berényi Károly Olivér* evangélikus lelkész (*képünkön*), aki a Magyarországi Evangélikus Egyházat és a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyházat képviselte. Genersich Antal csillag volt – jelentette ki, és a Mindenható áldását kérte ahhoz, hogy mindannyian csillagok lehessünk.

■ TANKÓ ZITA

A widgetek diadala

A *Miner* blogkeresőről esett már szó lapunk 2009/7. számának *Közösségi visszhanggyűjtő* című cikkében. Az írás akkor külön kiemelte, hogy az oldalon tematikus mellékletek is találhatóak, így a könyves, a filmes, az autós és a hasonló témák iránt érdeklődők külön felületen böngészhetik az odavágó bejegyzéseket.

Örömteli esemény, hogy immár a *Miner* keresztény melléklete is megkezdte működését; a <http://kereszteny.miner.hu/> címen érhető el. Önmagában e tény persze még nem lenne elegendő ahhoz, hogy ismét szóba kerüljön ez a webhely, azonban a múlt hét végén a blogkereső fejlesztői újabb érdekes dolgot jelentettek be: A nagy étteremalakítás című televíziós műsor weboldalába beépül a *Miner* gasztkeresője (<http://www.viasat3.hu/etteremalakitas/05.html>).

A weboldalon megjelenő, többnyire eltérő stílusú dobozok a *widget* nevet viselik, megjelenésük a honlapok új generációját jelenti.

A világháló alkotó hipertextes oldalak alapvető tulajdonsága, hogy a különböző lapokat linkek köthetik össze, amelyek révén nem lineárisan lehet haladni az egyes részek között. A widget viszont jóval túlmegy ezen, mivel egy másik honlap tartalmi elemeit jeleníti meg egy adott helyen. Így válik lehetővé, hogy az éttermi valóságshow honlapjába a blogkereső szakácskönyve integrálódik, valamint hogy a felületen megjelenjenek azok a bejegyzések, amelyekbe a recept szerzője az „étteremalakítás” szót írta.

A világhálót használók internetes tevékenységüket tekintve két csoportba oszthatók. Egyik felük csak igénybe vesz bizonyos szolgáltatásokat: híreket olvas, közösségi site-okat látogat; röviden szólva ők az interneten is csak *fogyasztók*. A felhasználók másik fele az a réteg, amelyik tartalomszolgáltatónak is működik, még ha ezt csak egy blog erejéig teszi is. A blog azonban olyan mikrokozmosz, amely igen jól jellemzi a felhasználóját. A személyes preferenciák – kedvenc filmek, könyvek, autók, márkák – legjobb lenyomatai is a webes naplók.

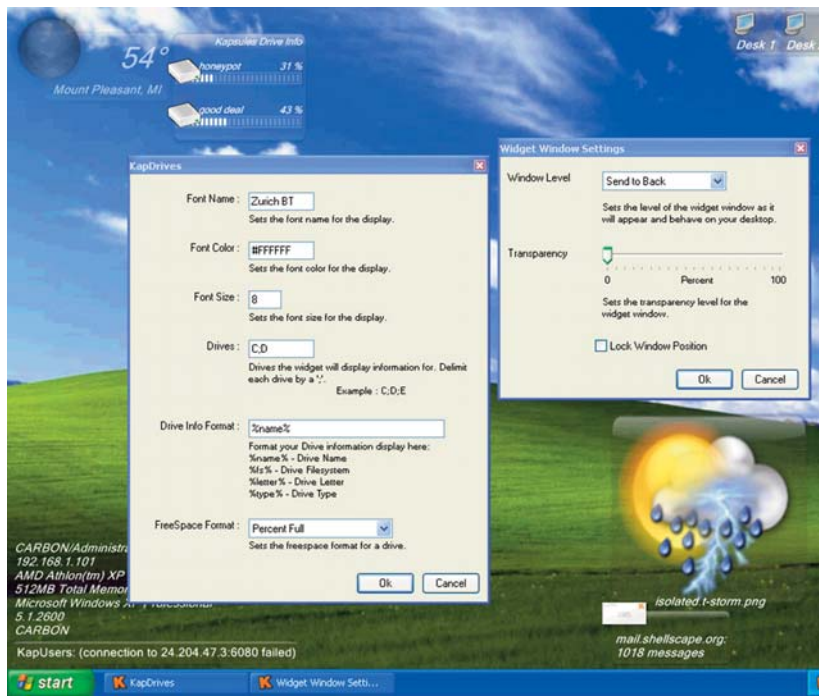
EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

A widgetek éppen arra adnak módot, hogy ki-ki a saját hovatartozását megjelenítse. Annál jobb reklám pe-

ját aktivitásunkat, de ismerőseink különböző hozzászólásait is megtekinthetjük. És természetesen értesülünk az új véleményekről is.

Hasonlóképpen egyszerű a *Facebook* közösségi oldal rendszerének beillesztése is: regisztráció után két-három sornyi programkód beszúrásával máris olyan hozzászólásmotor jelenik meg az oldalon, amelynek ré-

dig nincsen, mint hogy egy felhasználó a saját oldalára kiteszi egy cég vagy szervezet kisalkalmazását.

Az internet soha nem a centralizáltságról volt ismert, a widgetek pedig egy újabb határt törnek át. Ezentúl nincsen szükség olyan portálok fejlesztésére, amelyek mindent maguk nyújtanak, ha bizonyos szolgáltatások máshol már elérhetőek. Főleg olyan oldalak esetén érdemes instant megoldást választani, amelyeknek szűkös a költségvetésük.

A legjobb példa ezekre a hozzászólások kezelése: a legtöbb weboldalon nem kapunk visszajelzést arról, ha egy hozzászólásunk után másvalaki is véleményt fűzött a bejegyzéshez. A *Disqus* (<http://disqus.com/>) beépíthető rendszere közösségivé teszi a kommentelést azáltal, hogy nemcsak egy gyűjtőoldalon mutatja az összes sa-

vén facebookos barátaink is értesülhetnek arról, hogy minket milyen téma fogott meg. És ez nem utolsó szempont egy olyan területen, ahol a személyes véleményeknek lehet hangot adni.

Azt hihetnénk, hogy a widgetek fejlesztése csak az élvonalba tartozó oldalak kiváltsága. Ez azonban olyanira nincsen így, hogy a tavaly nyári Szélróza találkozó előtt az evangélikus fesztivál weboldalán azok a napi igék jelentek meg, amelyek az *Evangélikus Életből* a *myLuther* kerültek fel. Persze jó lenne a napi igéket valamennyi evangélikus honlap számára elérhetővé tenni, widgetként a hívek pedig akár saját blogjukba is beilleszthetnék őket. Akár egy jól hangzó jelmondatot is lehetne választani ehhez: „Misszió – automatikusan”

■ NAGY BENCE

Tisztelt Olvasóink!

Tavaly decemberben – előző évi kezdeményezésünk eredményességét látva – újra meghirdettük támogatói akciónkat. Mint ismeretes, (újra) azt kértük előfizetőinktől: ha módjuk van rá, az előfizetési díjnál nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz, hogy a befolyt összeggel támogatni tudjuk olyan olvasóink előfizetését, akik számára a megemelkedő díjak anyagi nehézségeket okoznak.

2009. március 5-ig 123 befizetésből kaptunk nagyobb összeget a szükségessé; az összegyűlt támogatás 246 135 Ft volt.

Köszönjük mindazoknak a támogatást, akik fontosnak tartották, hogy lapunk lehetőleg minden régi olvasójához eljuthasson az idén is.

Ezúton szeretnénk felhívni a figyelmüket arra, hogy továbbra is él *páratlan páros kedvezményünk*, amelynek keretében előfizetőink jelentős kedvezményrel hosszabbíthatják meg előfizetésüket, ha új előfizetőt toboroznak az *Evangélikus Élet* olvasótáborába – ráadásul az új előfizető is kedvezményben részesül!

Negyedéves előfizetés esetén mindketten plusz egy hónapig ingyen kapják újságunkat. Az „ajándék hónapok” száma az előfizetés időtartamával arányosan nő: féléves előfizetéshez két, háromnegyed éveshez három, egész éveshez pedig négy további hónap az ajándék.

A részletekkel kapcsolatban keressék az *Evangélikus Élet* szerkesztőségében *Vitális Judit* kolléganőnket.

Végezetül egy örömteli hír. A 2008. december 7-ei *Evangélikus Életben* nyeménysorsolást hirdettünk azon előfizetőink között, akiknek 2009. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes *Evangélikus Élet*-előfizetésük van. A sorsolás nyertese *Fényes Mihály* nagytarcsai (Petőfi utca) előfizetőnk. Nyeménysorsolás: másodmagával térítésmentesen részt vehet a balatonszárszói *Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon* 2009. május 29. – június 1-jei, pünkösdi hosszú hétvégéjén. Gratulálunk!

■ KENDEH K. PÉTER, a *Luther Kiadó* igazgatója

Szeretetversek Kelenföldön

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanára volt a március 7-i szeretetvendégség előadója a kelenföldi gyüleke-

got. A másik kapcsolat: Murányi tanár úr fiatal éveit *Petőfi Sándor* szülőhelyén, Kiskőrösön töltötte, így azután sok verset hallhattunk legnagyobb költőnkől. Tolmácsolásában három téma köré csoportosítva szó-laltak meg a költők: szeretet-szeretem, istenes, végül hazafias versek. Hosszú lenne felsorolni a megidézett költőket *Balassi Bálinttól Wass Albertig*. A népszerű költemények mellett hallottunk kevésbé ismerteket, de feledésre, eltitkolásra ítéleteket is.

A mai rohanó életben ritka lehetőség irodalmi esten részt venni. Az áhítatos csendből, a csillogó szemekből lehetett érezni, hogy minden-kire rálatált egy-egy különösen kedves, régen hallott vers. Felidézhető, hogy mi minden van benne egy „félrecsúszott nyakkendőben”, vagy melyik „négy szócskát” üzenté unokaöccsének *Kölcsey*.

Két költőhöz szorosabban is kapcsolódik Murányi László élete. Gyónon született, abban a házban – a parókian –, ahol *Gyóni Géza*, az első világháború méltatlanul elfelejtett költője és áldozata látta meg a napvilá-

zetben. *Murányi Lászlót* legtöbbször a képernyőről ismertük, hiszen harminc évig volt a Magyar Rádió, illetve a Magyar Televízió munkatársa. Az utóbbi években irodalmi estjeivel örvendeztetni meg a költészet kedvelőket szerte a hazában.

■ NEMES ZSUZSA

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Almás gombóc

Hozzávalók: 1 kg alma, 10 dkg Rama margarin, 2 tojás, 30 dkg búzadara, 2 dl tej, 5 dkg kristálycukor, só, zsemlemorzsa, a megszóráshoz fahéjas porcukor.

Elkészítés: az almát meghámozzuk és apróra vágjuk vagy nagylyukú reszelőn lereszeljük. Összekeverjük a lágy vajjal, darával, tejjel, cukorral, tojásokkal, kevés sóval és annyi zsemlemorzssal, hogy gombócokat formálhassunk belőle. Fél óráig állni hagyjuk, hogy a dara megduzzadjon. Az elkészített gombócokat sütőpapírral bélelt tepsire tesszük. Kb. 140 Celsius fokra előmelegített sütőben 15 perc alatt készre sütjük. Még me-

legen kivesszük, és fahéjas porcukorral meghintve tálaljuk.

FOTO: BODA ZSUZSA

HIRDETÉS

BÉRES 20 éve az egészséges emberért

Ha elér a tavaszi fáradtság

Márciusban, hosszú várakozás után, végre megérkezett az enyhébb tavaszi idő. Azonban hiába a madarak csivitelése, a melegebb napok, sokan levertnek, fáradékonyak, gyengének, kimerültnek érzik magukat. Reggel kimerülten ébredünk, kevesebb munka után is fáradtnak, túlterheltnak érezzük magunkat, teljesítményünk csökken. Gyakrabban fáj a fejünk, hajunk és körmünk töredezik, bőrünk szárazabb. Egyszóval nem vagyunk a legjobb formánkban. Ilyenkor mondjuk, hogy ezek a tavaszi fáradtság jelei.

De mi is a tavaszi fáradtság oka? Szakemberek azt szokták mondani, hogy a tavaszi fáradtság nem betegség, hanem hiányállapot, tél végi kimerültség. Az előző nyáron felhalmozott tartalékokat feléljük, és előfordulhat,

hogy a napi táplálékból nem jut elegendő vitaminhoz, ásványi anyaghoz, nyomelemhez a szervezet. A modern kor emberére egyébként is gyakran jellemző a nyomelemhiány, mely a rendszertelen és egészségtelen táplálkozás következménye is lehet.

Mit tehetünk?

A legfontosabb – a kiegyensúlyozott táplálkozás mellett – az ásványi anyagok és nyomelemek megfelelő mennyiségű és arányú, folyamatos bejuttatása szervezetünkbe. Magyarországon nem is a táplálkozás mennyiségével, hanem minőségével, összetételével vannak bajok. Túl sok kalóriát, zsírt, nátriumot fogyasztunk, ezzel szemben élelmi rostokból, kalciumból, káliumból, számos vitaminból és nyomelemből a szükségesnél kevesebbet jutunk hozzá.

A **Béres Csepp** segíti a szükséges nyomelemek pótlását, a nyomelemek ugyanis az emberi szervezetben nem keletkeznek önmaguktól, csak táplálkozásunk során juthatunk hozzájuk. A készítmény 11 nyomelemet és ásványi anyagot tartalmaz olyan mennyiségben és formában, hogy alkalmas a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartására és az immunrendszer erősítésére. A **Béres Csepp** ereje tehát nem egy-egy hatóanyagában, hanem komplexitásában rejlik. Így a megfelelő, kiegyensúlyozott étrend mellett immunrendszerünk megerősítésében segítséget nyújthat a **Béres Csepp**, amely már több évtizede bevált magyar készítmény. Napi 2-szer 20 **Béres Csepp** és a felszívódásához nélkülözhetetlen C-vitamin szedésével megerősíthetjük immunrendszerünket.

A Béres Csepp® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegtájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Az Evangelikus Nők Klubja következő alkalmát március 21-én, szombaton, 10 órai kezdettel tartjuk az országos iroda épületében (Budapest VIII., Üllői út 24.). Az alkalmon *Üldözöttek, de nem elhagyottak* címmel számolnak be életükről menekült nőtestvéreink. Sok szeretettel hívunk és várunk az alkalomra minden kedves testvért.

A Női Missziói Szolgálat

HALÁLOZÁS

A nagyalásnyi evangélikus társ-egyházközség mély fájdalommal tudatja, hogy felügyelőjét, *Csöngéi Dezsőt*, aki évtizedeken keresztül tevékenykedett gyülekezetéért, február 16-án elkísérte utolsó útjára. „*Atyám, a te kezdedbe teszem le az én lelkemet.*” (Lk 23,46)

A gyászoló család és a nagyalásnyi gyülekezet

Március 15-ére, összegyűlékezésének napjára a Csillaghegyi Evangelikus Egyházközség szeretettel hívja a békásmegyeri templomba híveit és barátait. Délelőtt 10 órakor *Csepregi Zoltán* prédikál. Délben ebédre várjuk vendégeinket. 14 órakor *Csepregi András* előadását hallgatjuk Petőfiről és Sárszentlőrincről. A templomban megtekinthető *Kalmár János* szobrászművész kiállítása. Az egyházközség minden alkalma ingyenes, önkéntes adományokat jó szívvel fogadunk. Cím: 1038 Budapest, Mező u. 12., tel.: 1/368-6118.

Álláshirdetés

A Magyarországi Evangelikus Egyház Luther Kiadója felvételre keres határozott idejű munkaszerződés keretében pénzügyi ügyintéző, pénztáros, könyvelő munkatársat, akinek legalább középfokú számviteli végzettsége és legalább hároméves szakmai tapasztalata van; aki képes önálló munkavégzésre; precízen, lelkiismeretesen dolgozik; jó kommunikációs képességekkel rendelkezik. Jelentkezni lehet a kiadó főkönyvelőjénél, *Széchenyi Gizellánál* a gizella.szeczenyi@lutheran.hu e-mail címen szakmai önéletrajzzal, a végzettsége(ke)t igazoló bizonyítvány(ok) másolatával.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 15-étől március 22-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>21.20 / m1 <i>A Hidember (magyar történelmi film, 2002) (145)</i> A Napoleon bukása utáni években az ifjú Széchenyi gróf könnyelműen elcsábítja bátyja feleségét, és az ezt követő botrány tönkreteszti tisztai karrierjét. A megszegyentett asszony hirtelen halála végzetesen megváltoztatja a léha fiatalembert, aki azontúl a felelősség megszállottja lesz, és nagy művek létrehozásával akar úrrá lenni sorsán. A főszereplőt <i>Eperjes Károly</i> alakítja.</p> 	<p>7.05 / Duna Tv <i>Békesség, és minden jól!</i> (magyar dokumentumfilm, 1995) (40') Portré Kamarás Mihály ferences rendi szerzetesről 19.40 / Kossuth rádió <i>Válogatás a Kaláka együttes gyerekdalaiból</i> 21.00 / Duna Tv <i>Aczél György-portré</i> (magyar dokumentumfilm, 2009) (57') 1. rész 22.10 / PAX <i>Emlékezzél meg az egész útról</i> (dokumentumfilm) (44') 23.10 / m1 <i>Visszajátszás</i> Sorozat a rendszerváltásról 00.50 / m2 <i>A bosszú keletről érkezik</i> (orosz-angol filmdráma, 2006) (83')</p>	<p>13.29 / Bartók rádió <i>XXII. debreceni Bartók Béla nemzetközi kórusverseny 2008</i> 18.10 / Duna II. Autonómia <i>Kolostorlakók (magyar dokumentumfilm, 2003) (48')</i> 19.05 / PAX <i>Lehulló lepel</i> In memoriam dr. Fabiny Tibor 21.00 / Duna Tv <i>Meteo (magyar filmdráma, 1989) (98')</i> 23.05 / m1 <i>Az utókor ítélete</i> A katolikus egyház zenéje 23.30 / Duna Tv <i>Sitke 2008 – Koncert a kápolnáért</i> (magyar koncertfilm, 2008) (53') 23.35 / m1 <i>Pacsirták cernaszálón</i> (csehszlovák filmszatíra, 1990) (90')</p>	<p>13.30 / Kossuth Rádió <i>„Te benned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórása 15.15 / Duna Tv <i>Az egyházi művészet kincsei – Barangolások Toscanában</i> (olasz ismeretterjesztő film-sorozat, 2003) (30') 15.15 / PAX <i>Ébredés (evangelikus magazin)</i> 21.00 / Duna Tv <i>A kedves lány</i> (francia filmdráma, 2005) (98') 21.00 / m2 <i>Bosszúszomj</i> (amerikai-kanadai filmdráma, 2006) (91') 23.35 / m1 <i>Szeszélyes nyár</i> (csehszlovák vígjáték, 1968) (72')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>11.20 / TV2 <i>Hősök</i> (amerikai dráma, 1977) (112') 15.05 / m2 <i>Párok és házaspárok – tízezer év mesterművein</i> (ismeretterjesztő filmsorozat) „Ne csinálj magadnak faragott képet...” 16.00 / PAX <i>Családfa</i> (evangelikus családi magazin) Rügyek 21.00 / Duna Tv <i>Kansas City</i> (amerikai-francia filmdráma, 1996) (116') 23.15 / m2 <i>Az utolsó hívás</i> (kanadai-amerikai filmdráma, 2002) (95')</p>	<p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonalok</i> Szabados Tamás operatőr 14.40 / Duna Tv <i>Egy hazában élünk</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2008) (25") Eger és környéke 15.00 / Discovery Channel <i>Hogyan készült?</i> (ismeretterjesztő filmsorozat) A bronzharang 17.00 / PAX <i>Fény előttem, fény utánam</i> (30') Túrmezei Erzsébet portréja 22.45 / m2 Zsinóron (dán-svéd-angol-norvég animációs film, 2004) (91') 23.45 / m1 <i>Madeinusa</i> (perui-spanyol filmdráma, 2006)</p>	<p>9.20 / Duna Tv <i>Léptünk koppan ódon köveken</i> (20') A kecskeméti Nagytemplom (Óregtemplom) 12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> (26') Építészet a szolgálatban 15.35 / Duna Tv <i>A süllyedő falu</i> (magyar dokumentumfilm, 2007) (23') 21.55 / Duna Tv <i>Pillangó a szélben</i> (iráni filmdráma, 2004) (95') 22.05 / m1 <i>Ripacsok</i> (magyar filmdráma, 1981) (94') 23.00 / m2 <i>Fűrészpör és ragogyás</i> (fekete-fehér svéd filmdráma, 1953) (100')</p>	<p>10.05 / m1 <i>Egyházi naptár</i> 10.20 / m1 <i>Református magazin</i> (26') 11.20 / m1 <i>Zsidó jelképek</i> 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó) (26') 15.05 / Bartók rádió <i>Beszélgések az egyházzeneiről</i> Református egyházzene az ezredfordulón 15.15 / m2 <i>Apátságok és kolostorok</i> (holland ismeretterjesztő filmsorozat, 1997) (27') A monserrati-bencés apátság – Spanyolország 23.55 / TV2 <i>Egy csodálatos elme</i> (amerikai filmdráma, 2001) (134')</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet. 1Jn 4,18 (Jón 2,3; Lk 9,57–62; Ef 5,1–8a; Zsolt 34) A Gecsemáné-kertben még maga Jézus is vért verejtékezett. A félelem egy pillanatra talán még őt is megkörnyékezte. De az Atya és az ember iránti szeretete megerősítette őt önként vállalt keresztútjának végigjárásában, a passió vállalásában. Krisztus követőként az őbenne lobogó szeretet tüze acélozza meg szívünket ma is a félelem lelket bénító ármánykodásai ellen!

Hétfő

Jézus így válaszolt: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.” Lk 5,31 (Ézs 43,3a; Lk 14,1/25–26/27–33/34–35; Lk 19,28–40) A helyes diagnózis elengedhetetlen, ám önmagában az sem elég. Aki saját felelősségére távozik a kórházból, vagy saját felelősségére megtagadja a hozzájárulást az orvosi beavatkozáshoz – azon az orvos nem segíthet. Jézus Krisztus áldott orvosként lép hozzánk. Hagyjuk, hogy megérintsen minket gyógyító kezével! Szent teste és vére „a halhatatlanság orvossága, gyógyszer a halál ellen” (*Antiókhiai Szent Ignác*).

Kedd

Jézus mondja: „Ahol a ti kincsetek van, ott lesz a ti szívetek is.” Lk 12,34 (Hag 2,8; Jób 7,11–21; Lk 19,41–48) „Kincset, életet, / Hitvest, gyermeket: / Mind elvehetik, / Mit ér ez öneik! / Mienk a menny örökre!” – zengjük evangelikus himnuszunk zárószóiban. Vajon őszintén, igaz benső meggyőződésből énekeljük ezt az eget-földet rengető lutheri hitvallást? Nap mint nap komoly önvizsgálatra van szükségünk, hogy be ne csapjuk magunkat afelől, hogy mi vagy ki is áll életünk, létezésünk középpontjában. Ha a mulandókhöz kötődünk teljes lelkünkkel, akkor könnyen mulandóság lehet az osztályrészünk is, míg ha az örökkévalókhöz, akkor az örökkévalóság.

Szerda

Mária leült az Úr lábához, és hallgatta beszédét. Lk 10,39 (Ézs 50,5; Mk 9,38–41/42–47; Lk 20,1–8) A rohanásban, amelyet a mai élettempó diktál, van még időnk, energiánk, kedvünk odatelepedni a Mester lábaihoz? De ha például nyugdíjasként tenger is az időnk, vajon képesek vagyunk-e a minket kínzó és gyötörő sok testi-lelki baj és probléma ellenére kívül és belül egyaránt elnémulni és összetartan figyelemmel a szívbeli belső szoba csendjébe visszavonulva csak az Úrra figyelni? Mária példát mutat számunkra. Kövessük őt ebben!

Csütörtök

Az egész sokaság örült mindazoknak a csodáknak, amelyeket Jézus vitt véghez. Lk 13,17 (Jer 10,6; Mk 8,10–13/14–21; Lk 20,9–19) Együtt örülünk a jóval, és lelkünk együtt sajdul, ha a rossz vagy a pusztulás erői győzedelmeskednek. Legalábbis ezt tapasztaljuk a moziban, a színházban, a tévé előtt ülve vagy könyvet olvasva. A való világ negatív hírei azonban ma már meglehetősen fásulttá tesznek bennünket. Tudunk-e még szívből örülni, ha valami kis jó is történik körülöttünk? S tudunk-e annak örülni, ha ezt a jót az Úr cselekszi emberi életben? Például együtt örvendezünk az angyali karokkal, amikor egy felnőtt ember tudatos megkeresztelkedésére kerül sor gyülekezetünkben, és ezáltal velünk is testvéri közösségre lép? Részesei vagyunk Jézus csodáinak, vagy bársonyos karosszékből bámuljuk csak, mint a mozivásznat?

Péntek

Emeljétek föl fejetekeket, ti kapuk, emelkedjétek föl, ti ősi ajtók, hogy bemehessen a dicső király! Zsolt 24,7 (Lk 19,6; Mt 10,34–39; Lk 20,20–26) Tudjuk-e mi azt a 21. század elején, hogy mit jelent egy dicső királyt fogadni? Mert Isten dicső királyként akar szívünk kapuján bevonulni. Nem különféle pénzügyi és hatalmi érdekkörök dróton rángatott bábfigurájaként, aki holmi demokráciának nevezett szemfényvesztő színjáték során az „alattvalóktól” nyeri névleges legitimitációját. Nem. Élő, szuverén Úrként, mint akinek igazi hatalma van, melyet nem tőlünk koldul össze, kampányolva és ígéretve négyévenként, hanem amellyel ő öröktől fogva és mindörökké bír. Hatalmában állt azt mondani: „Legyeni!” – és lett. Ilyen dicső király a mi Urunk és Istenünk!

Szombat

Ezékias halálosan megbetegedett. De imádkozott az Úrhoz, aki szólt hozzá, sőt csodát tett vele. Ezékias azonban nem volt halás az iránta tanúsított jótéteményért. 2Krn 32,24–25 (Lk 17,16–17; Lk 17,28–33; Lk 20,27–40) „Az Isten iránti szeretet akkor tiszta, ha az öröm és a szenvedés egyenlő hállára indít” – írja *Simone Weil*. Ehhez képest oly sokszor nem lobban fel bennünk az Isten iránti hála még akkor sem, ha sorsunk jót hoz elénkbe. „Ha az egyedüli ima, amit elmondasz egész életedben, így hangzana: »Köszönöm«, az is elegendő lenne” – mondja *Eckhart* mester. Istenem, indítsd hállára szívemet életem minden percében!

■ LÁSZLÓ VIRGIL

Sok szeretettel hívjuk fel nyugdíjas és özvegy papné, illetve nyugdíjba készülő vagy még aktív papné testvéreink figyelmét, hogy ismét megrendezzük országos papnéalálkozónkat *Gyökereink-szárnyaink* címmel. Helyszíne: Budapest-Deák tér, időpontja: április 18-án 9.30-tól. Az alkalomról bővebb tájékoztatást később adunk.

